

BEHEERSPLAN PASTORIJ ONZE-LIEVE-VROUWEPAROCHIE, NIEUWPOORT

datum	12 november 2019
adres	Hendrik Geeraertplein 2, 8620 Nieuwpoort
opdrachtgever	Stad Nieuwpoort Marktplein 7, 8620 Nieuwpoort
architect	serck dobbelaere architecten & ingenieurs Visserij 19, B-9000 Gent t. 09.223 31 08 e. info@thomasserck.be

0. INHOUDSTAFEL

0. Inhoudstafel	1
1. Identificatie en afbakening van het onroerend goed	3
Identificatie.....	3
Afbakening.....	4
2. Historische nota.....	5
Inleiding.....	5
Pastorij	7
De vooroorlogse pastorij.....	7
De wederopbouw na de eerste wereldoorlog	11
Besluit	13
Bibliografie	14
Primaire bronnen.....	14
Secundaire bronnen	15
3. Inventarisatie erfgoedelementen huidige toestand	16
Plannen.....	16
Inplantingsplan (1/500)	16
Grondplannen (1/200).....	17
Gevels en snedes (1/200)	19
Exterieur	21
Algemene beschrijving.....	21
Metselwerk	21
Daken	26
Gevelsluiting	31
Vogeloverlast.....	41
Tuin en (voormalige) tuinmuren	41
Interieur	42
Algemene beschrijving.....	42
Structuur	42
Wandafwerking	42
Plafondafwerking.....	44
Vloerafwerking.....	45
Binnenschrijnwerk	46
Binnentrappen	48
Maatmeubilair	49

Schouwen	49
Sanitair	50
Technische installaties	50
4. Erfgoedwaarden	52
Beschermingsbesluit	52
Waardenstelling	53
Stedenbouwkundig geheel.....	53
Pastorie	55
Knelpunten	58
Verlies historisch materiaal	58
Herbestemmingsmogelijkheden	58
5. Beheersvisie en doelstellingen	59
Visie	59
Doelstellingen.....	59
Doelstelling 1. Duurzaam behoud van waardevolle elementen.....	59
Doelstelling 2. Herstel erfgoedwaarden	59
Doelstelling 3. Herbestemming	60
6. Maatregelen	61
Exterieur	61
Interieur	64
7. Opvolging en evaluatie	69
Eenmalige werkzaamheden	69
Terugkerende maatregelen.....	69
Methodiek.....	69
Toestandsrapport en onderhoudslogboek	70
Actualisatie beheersplan: onderhoudslogboek	70
Doelstelling 1. Duurzaam behoud van waardevolle elementen.....	70
Doelstelling 2. Herstel erfgoedwaarden	70
Doelstelling 3. Herbestemming	70
8. Extra toevoegingen.....	71

1. IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET ONROEREND GOED

Identificatie

Benaming	Pastorie Onze-Lieve-Vrouweparochie
Adres	Hendrik Geeraertplein 2, 8620 Nieuwpoort
Kadaster	Nieuwpoort, 1 ^{ste} afdeling, sectie B, nr. 0683p
Bescherming	Beschermd monument Beschermsbesluit nr. 4436, d.d. 16.08.2005 (Pastorie en woningen)
Vastgesteld in	Inventaris Onroerend Erfgoed: Pastorie Onze-Lieve-Vrouweparochie (ID16569)
Eigenaar	Stad Nieuwpoort Marktplein 7, 8620 Nieuwpoort
Gebruiker	Pastoor W. Viane
Ontwerper	serck dobbelaere architecten & ingenieurs Visserij 19, 9000 Gent

De pastorie is gelegen in het zuiden van de historistische stadskern van Nieuwpoort. Gezien de nabijheid van de als UNESCO Werelderfgoed beschermde stadshalle en belfort, is het perceel gelegen in de bufferzone UNESCO Werelderfgoed.

Figuur 1 De pastorie in zijn stedenbouwkundige omgeving. Detail en legende zie Figuur 4, p. 4 (Bron: <https://geo.onroenderfgoed.be/>, geraadpleegd op 25.02.2019)

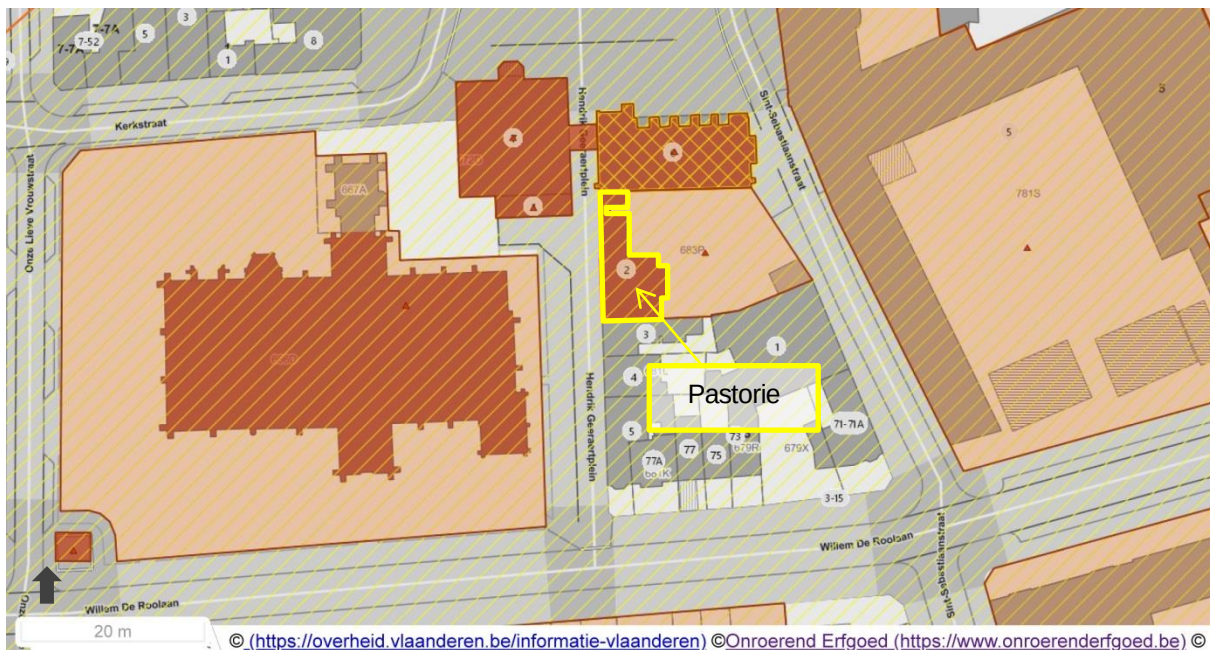
Figuur 2 Pastorie en stadshalle, zicht vanaf H. Geeraertplein (AS, 23.01.2019)

Figuur 3 Pastorie, zicht vanaf Sint-Sebastiaanstraat (AS, 23.01.2019)

Afbakening

De bescherming en daarmee ook het beheersplan beperkt zich tot de pastorijswoning. De tuin, die wel mee erkend is als bouwkundig erfgoed is niet mee opgenomen in de bescherming en wordt derhalve niet opgenomen in het beheersplan.

© (<https://overheid.vlaanderen.be/informatie-vlaanderen>) © Onroerend Erfgoed (<https://www.onroerenderfgoed.be>) ©

Legende

- ☒ Beschermd Onroerend Erfgoed
 - ☒ monumenten
 - ☒ overgangszones
- ☒ Vastgestelde Inventarissen
 - ☒ bouwkundig erfgoed
- ☒ Unesco Werelderfgoed
 - ☒ kernzones
 - ☒ bufferzones
- ☒ Wetenschappelijke inventarissen
 - ☒ landschapsatlas
 - ☒ historische tuinen en parken
 - ☒ houtige beplantingen
 - ☒ bouwkundig erfgoed - gehelen
 - ☒ bouwkundig erfgoed - relictten

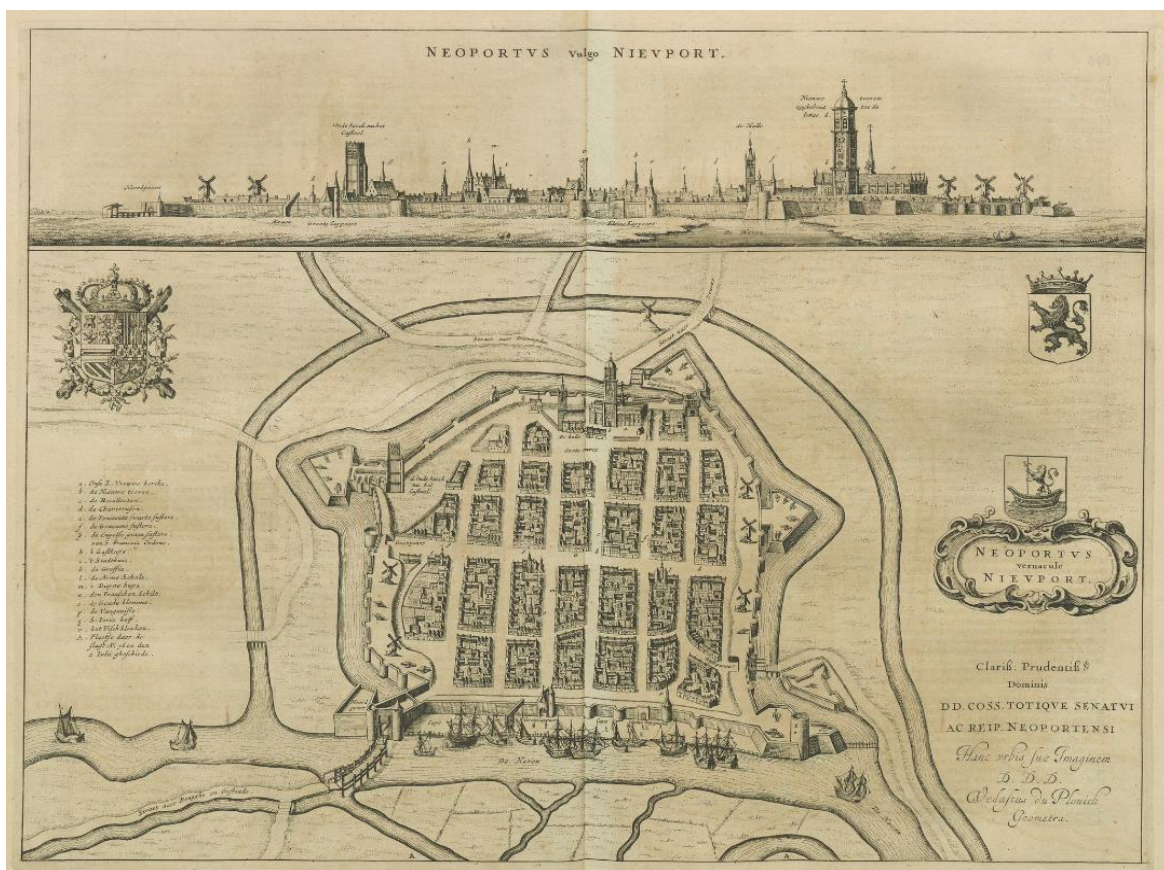
Figuur 4 Afbakening van het beheersplan (Bron: <https://geo.onroerenderfgoed.be/>, geraadpleegd op 25.02.2019)

2. HISTORISCHE NOTA

Deze beknopte nota is het resultaat van het architectuurhistorisch onderzoek dat door serck dobbelaere | architecten & ingenieurs werd voltooid in het voorjaar van 2019.

Inleiding

Nieuwpoort werd in 1163 gesticht als *novus portus* door Filips van Elzas (1142-1191) op de plaats Sandeshoved, waar zich op dat moment al een vissersdorp bevond.¹ Door de plotse stichting van de stad in 1163 kent Nieuwpoort een stratenpatroon dat uniek is voor een Vlaamse middeleeuwse stad. In het zuiden werd de markt ingepland waarrond al vrij vroeg na het ontstaan van de stad de belangrijkste publieke functies werden opgericht: de Onze-Lieve-Vrouwekerk en de stadshalle (vermoedelijk eind dertiende eeuw, die het commerciële leven ondersteunde. In de dertiende eeuw floreerde Nieuwpoort door zijn economische activiteiten, met name visserij en handel.² Door zijn centrale ligging en een gebrek aan omwalling was Nieuwpoort echter lange tijd kwetsbaar voor aanvallen van buitenaf.³ In 1383 bleef de stad quasi volledig verwoest achter na een inval van de Engelsen, die gesteund werden door de Gentaren.⁴ Met de scheiding van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden en de politieke onrust in deze contreien kwam uiteindelijk een einde aan de grootschalige visserij en daarmee ook aan de bloei van Nieuwpoort: in de tweede helft van de zestiende en in de zeventiende eeuw leed de visserij onder de opeenvolging van oorlogen, waardoor investeringen in de Nieuwpoortse haven uit bleven.

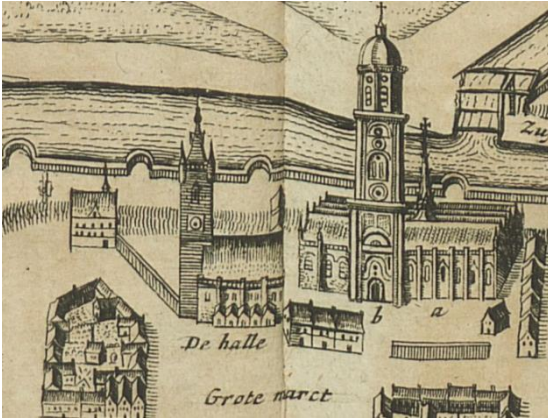
Figuur 5 Nieuwpoort opgetekend in de Flandria Illustrata, 1661-1664 (Bron: SANDERUS, Antonius, Flandria Illustrata, deel II, p. 634-635.)

¹ DEGRYSE, Roger, *De vroegste geschiedenis van Nieuwpoort: een havenstad en omgeving in westelijk Vlaanderen tot 1386*, Nieuwpoort: De Rode Bles, 1994, p. 12.

² Nieuwpoort had vanaf de stichting tol vrijdom in Vlaanderen en was gelegen langs twee belangrijke verbindingen: Ieper – Engeland en Ieper – Brugge. Dit laatste maakte deze plek tot een aantrekkelijke locatie om een nieuwe stad te stichten. Inventaris Onroerend Erfgoed, *Nieuwpoort-stad*.

³ VERKEST, M., *Een hoekje der Vlaamse kust. Nieuwpoort – Veurne – Diksmuide*, Gent: Boekhandel J. Vuylsteke, 1898, p. 2.

⁴ DEGRYSE, Roger, *De vroegste geschiedenis van Nieuwpoort*, p. 36.

Figuur 6 (rechts) Detail van de markt van Nieuwpoort (Bron: SANDERUS, Antonius, *Flandria Illustrata*, deel II, p. 634-635.)

Tegen de negentiende eeuw was Nieuwpoort een sluimerende visserstad geworden: de stadshalle was vervallen en de gewenste investeringen bleven uit. In het laatste kwart van deze eeuw, ongeveer gelijktijdig met de restauratie van de halle, ontstond er door het romantisch toerisme interesse in de middeleeuwse stad: tijdschriften en reisgidsen stuurden de romantici naar het marktplein waar de halle met belfort de trekpleister waren. Het stadsbestuur stapte mee in deze tendens en liet door Joseph Viérin en Henri Carbon een verfraaiingsproject opmaken om de stad aantrekkelijker te maken voor toeristen en toekomstige inwoners en een woonuitbreiding te realiseren. Hun plan werd vertaald in een maquette die het concept aan het schepencollege en geïnteresseerde investeerder toonde. De opzet van het ontwerp was tweezijdig. Aan de ene kant lag de nadruk van het plan op de markt met een stadsuitbreiding naar het zuiden en het verplaatsen van de steenweg Oostende – Veurne. Aan de andere kant verbeeldde de maquette het Nieuwpoort van de toekomst met de introductie van de zogenaamde Nieuwpoortse stijl. Deze vormgeving was afgeleid van de verjongde Brugse stijl, waarmee Viérin als architect vertrouwd was, en stond in schril contrast met de traditionele stijl van de vissershuisen in Nieuwpoort.

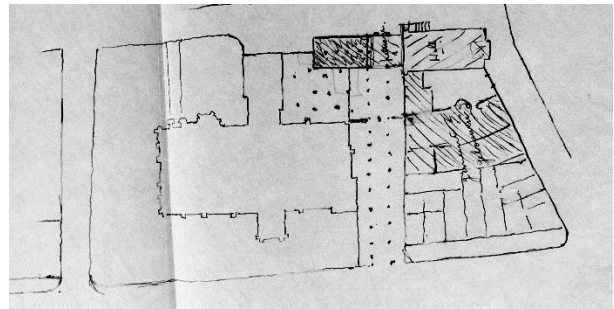
Figuur 7 Maquettebeeld van de nieuwe laan tussen de kerk en de halle uit 1906 (Bron: AV: 199 *Ville reconstruction*.)

Figuur 8 Maquettebeeld van de nieuwe laan tussen de kerk en de halle uit 1906 (Bron: DE LAET, Herman, 'Het plan Viérin', p. 25.)

Als Viérin na de vernielzucht van de eerste wereldoorlog aangesteld werd voor de wederopbouw van Nieuwpoort kreeg hij de kans om deze concepten uit te zuiveren, verder op punt te stellen en te realiseren. De markt bleef het zwaartepunt van het nieuwe plan van aanleg. Door een uitbreiding van de historische kern naar het zuiden kwam deze centraal te liggen in de stad. Het plein vormde vanuit historisch oogpunt al het religieuze en commerciële hart van de stad en werd in het nieuwe plan verder opgeladen met een politieke-administratieve functie: het nieuw stadhuis werd ingepland tussen de stadshalle en de kerk; Hiermee beantwoordde hij enerzijds op de kritieken op zijn plan uit 1906. Anderzijds verwierf hij hierdoor het monopolie op het ontwerp van de zuidzijde van de markt. Door vervolgens ook de pastorie op de percelen achter de stadshalle en het Sint-Bernarduscollege⁵ aan de andere zijde van de Sint-Sebastiaanstraat in te planten, kon Joseph Viérin een uniek stedenbouwkundig geheel creëren met een aaneenschakeling van gebouwen waarvan de volumes op elkaar werden afgestemd en uiteraard opgetrokken in de Nieuwpoortse stijl.

⁵ Ontworpen door Carbon en Pils,

Figuur 9 (links) Schets voorgevels stadshalle en stadhuis (Bron: AV, 199 Ville reconstruction)

Figuur 10 (boven) Inplantingsplan zuidelijke deel markt (Bron: AV, 199 Ville reconstruction)

Pastorij

De vooroorlogse pastorij

Het concilie van Trente (1545-1563) benadrukte de kerkelijke verplichting aan de pastoor om na zijn benoeming nabij de kerk in een pastoreel huis te gaan wonen en zo de zielenzorg waar te nemen. Aan het begin van de zeventiende eeuw werden een beperkt aantal pastorieën opgericht in navolging van het concilium. Gedurende de zeventiende en achttiende eeuw zouden de politieke heersers trachten om de parochies te hervormen en de pastoors in de parochies te huisvesten. Hun achterliggende agenda was om een deel van de inkomsten van de tienden, geheven door de abdijen en kloosters, terug te laten vloeien naar de parochies en zo de kerk een meer sociale functie op te leggen. Met de seculiere wet van 25 september 1769, ondertekend door keizerin Maria Theresia, werden lokale tiendenheffers verplicht om in te staan voor de huisvesting van de dorpspastoor en het onderhoud van zijn woning. Het gevolg van deze wet was dat er in het laatste kwart van de achttiende eeuw overal in Vlaanderen pastorieën opgericht werden. Het concordaat van 15 juli 1801 tussen Napoleon en paus Pius VII stelde dat vanaf dat ogenblik de staat diende te voorzien in het onderhoud van het religieus patrimonium, dat na de Franse revolutie publiek bezit geworden was, en dat de gemeenten moesten instaan voor de huisvesting van de pastoors.

Figuur 11 Plan de la place de Nieuport au commencement du 17me siècle, 1815-1830 (Bron : S.N., Plan de la place de Nieuport au commencement du 17me siècle, 1800-1835, KBR: Kaarten en plannen.)

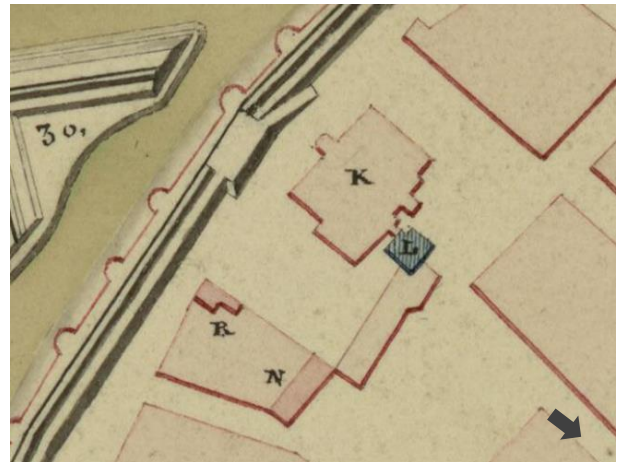

Figuur 12 Plan de la place de Nieuport à la fin de 1816, 1816 (Bron : S.N., Plan de la place de Nieuport à la fin de 1816, KBR: Kaarten en plannen.)

Op basis van historisch kaartmateriaal is niet op te maken wanneer de oorspronkelijke pastorie werd opgericht. Op een plan uit 1816 die Nieuwpoort in het begin van de zeventiende eeuw zou weergeven zijn er in het bouwblok achter de halle geen publieke eigendommen opgetekend, terwijl de pastorie wel gemarkeerd is op een plan uit hetzelfde jaar met dezelfde grafiek. Ook uit het plan van Sanderus is niet op te maken of in de bebouwing achter de halle een pastorie gevestigd was. (Zie **Error! Reference source not found.**) Op kaartmateriaal vanaf het begin van de negentiende eeuw is de pastorie wel uitdrukkelijk benoemd. De pastorie was gelegen op de hoek van het bouwblok, op het kruispunt met de kerkstraete en de stadsomwalling (huidige Willem Deroolaan). Op basis van bovenstaande gegevens kan aangenomen worden dat de oorspronkelijke pastorie in gebruik genomen werd in de loop van de achttiende eeuw. Wellicht had het gebouw een oudere kern, zoals af te leiden is uit historisch fotomateriaal.

Figuur 13 Plan met als voorwerp de sloop van de versterkingen toont geen bebouwing tussen de halle en de stadsomwalling, 1783 (Bron: S.N., Carte intitulé: Plan de la ville et port de Nieuport; levée vers 1783, à l'occasion de la démolition des fortifications de cette ville, 1779-1788, ARA: Archief – Verzameling Kaarten en plattegronden in handschrift. Reeks I.)

Figuur 14 Pastorie aangeduid als stadseigendom en uitdrukkelijk benoemd, 1820 (Bron: S.N., Plan der vesting Nieuwpoort zoo als dezelve is goedgekeurd en uitgevoerd van 1816 tot 1822, 1826, ARA: Archief – Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overhandigd.)

Figuur 15 Primitief kadaster: alle publieke eigendommen zijn blauw gekleurd, 1830-1834 (Bron: S.N., Primitief kadaster/Provincie: West-Vlaanderen/Gemeente: Nieuwpoort. Sectie B, Percelen van 482 tot 727, 1830-1834, ARA: Archief – Kadaster. Primitieve plannen.)

Figuur 16 Plan Popp: Nieuwpoort De Stad was onder meer eigenaar van percelen 664-667 (kerk), 678 (pastory), 679 (tuin) en 685 (stadshal), 1854 (Bron: POPP, Philippe Christian, Plan parcellaire de la ville de Nieuport : avec les mutations, 1854, KBR: <https://www.kbr.be>.)

Figuur 17 Kerkstraat met rechts vooraan de voorgevel van de pastorie (Bron: S.N., Nieuport-Ville. Partie de l'église (côté Sud), UGent: BRKZ.TOPO.)

Figuur 18 Zicht op pastorie, voor 1914 (Bron: AWL.)

De oorspronkelijke pastorie had een L-vormig grondplan. De gevel langs de Kerkstraat (huidige H. Geeraertplein) bestond uit zes traveeën waarvan twee traveeën van één bouwlaag en een zadeldak en vier traveeën met twee bouwlagen en een zadeldak. Ook de vleugel evenwijdig met de stadsomwalling telde vier traveeën met twee bouwlagen en een zadeldak. De gevels waren voorzien van een afwerking met rotseerwerk boven een vlakke plint en met een vlakke horizontale band ter hoogte van de eerste verdieping. Op het gelijkvloers bevond het houten buitenschrijnwerk zich in getoogde openingen en op de eerste verdieping in rechthoekige openingen. Alle getoogde openingen langs de stadsomwalling waren dichtgemetseld. De ramen bestonden uit dubbele schuiframen verdeeld door middel van horizontale houten roeden. Door de aanwezigheid van kleine glasvlakken is het buitenschrijnwerk te dateren voor de negentiende eeuw. Voor de dakbedekking werd een Vlaamse pan gebruikt. Op basis van de aansluiting van de daken kan aangenomen worden dat het gaat om twee woningen die werden samengevoegd. Hierdoor week de indeling af van het traditionele type van de pastorie, waarbij de voor- en achterdeur centraal gelegen waren in de gevels en verbonden werden via een gang. Vanuit deze centrale gang werden dan de verschillende vertrekken ontsloten.

De pastorie werd aan de linkerzijde geflankeerd door een woning in de echte traditionele Nieuwpoortse stijl (typologie visserswoning), bewoond door particulieren. Ook de gronden tussen de pastorie en de stadshalle behoorden toe aan particulieren.

Figuur 19 (links) De tuinen achter de bebouwing van de Kerkstraat waren ommuurd. In de tuin van de pastorie (op voorgrond) stonden wellicht enkele fruitbomen, wat kenmerkend is voor deze typologie. Voor 1914 (Bron: AWL.)

Figuur 20 (rechts) Visserswoning naast pastorie, voor 1914 (Bron: AWL)

Begin twintigste eeuw waren er plannen om de bestaande pastorie te verkopen en met het geld een nieuwe pastorie op te richten op een ander perceel zo bleek uit correspondentie tussen het college van burgemeester en schepenen en de gouverneur: "De bestaande pastorijs is versleten tot den draad."⁶ Het ontwerp voor de nieuwe pastorie was van de hand van Joseph Viérin. Het grondplan uit februari 1911 kent een symmetrische opbouw. Op basis van de locatie van de trap kan aangenomen worden dat de voordeur zich centraal in de voorgevel bevond, waarachter een centrale gang de verschillende vertrekken ontsloot. Dit was in overeenstemming met het traditioneel grondplan van een pastorie. Een maand later oordeelde *Commission Royale des Monuments* over twee varianten, waarbij de commissie aan Viérin liet weten dat de gevels vereenvoudigd dienden te worden en dat de stijl van het eerste project meer aanleunde bij de lokale architectuur: "*Quoique le second project soit bien étudié, il ne revêt pas le caractère et le style local du premier.*"⁷ Het nieuwe gebouw werd geraamd op 24.498,00 frank, waarbij de stad voor 5.000 frank zou tussenkomen en de provincie en de staat elk voor 2.500 frank.⁸ Hoewel de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen de twee ontwerpen beoordeelde, werd, buiten onderstaand grondplan, verder geen bronmateriaal teruggevonden.⁹

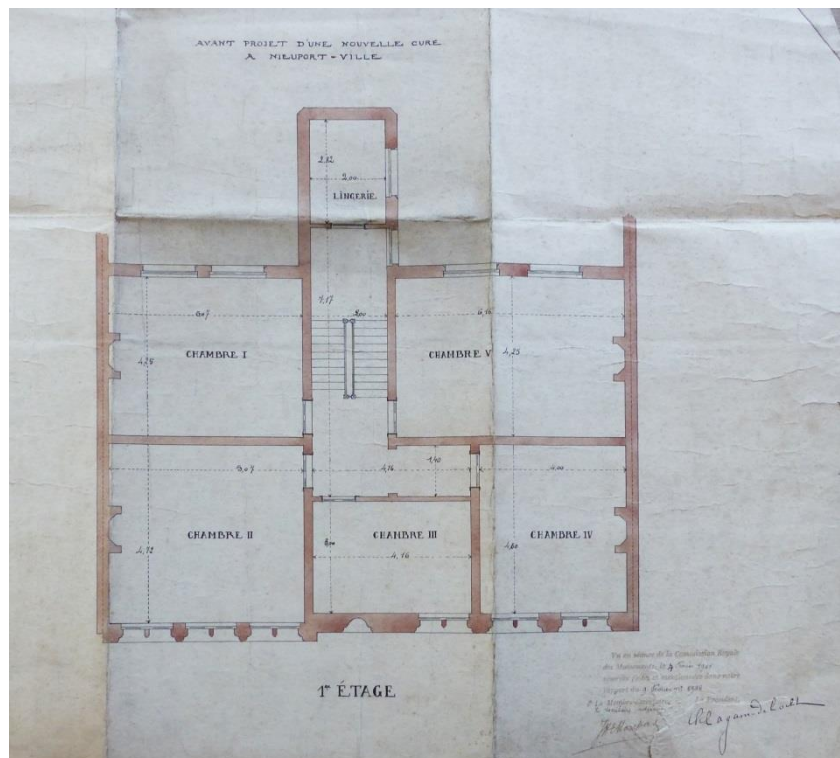
⁶ SAN: 861 Gebouw eredienst I.

⁷ AOE: doos W/02238.

⁸ SAN: 861 Gebouw eredienst I.

⁹ Noch in het SAN, noch in AOE, noch in AV.

Figuur 21 (rechts) Grondplan voor de nieuwe pastorie: "Vue en séance de la Commission Royale des Monuments le 4 Février 1911, réserves faites et mentionnées dans notre rapport du 9 Février n° 8488" (Bron: AV: 265 Hallen Nieuwpoort.)

De wederopbouw na de eerste wereldoorlog

De pastorie bleef niet gespaard van de vernieling tijdens de eerste wereldoorlog. Het oprichten van de nieuwe pastorie werd toevertrouwd aan architect Jozef Viérin. De nieuwe pastorie werd opgericht op de gronden achter de stadshalle in de Nieuwpoortse stijl. Overeenkomstig historisch fotomateriaal was het hoofdvolume in het interbellum beperkt tot de noordelijke annex waarin de bijkeuken gevestigd is. De ruimte tussen deze annex en de stadshalle was ingericht als tuin. (Zie Figuur 24)

Figuur 22 Vernielde kerk en pastorie (rechts in beeld) in het begin van de eerste wereldoorlog (Bron: AWL.)

Figuur 23 (links) Inplanting pastorie na wederopbouw (Bron: Ministerie van Openbare Werken, 1950-1970 via www.geopunt.be.)

Figuur 24 (rechts) Tussen de stadshalle en het hoofdvolume van de pastorie staat een boom. De huidige aanhorigheden dateren dus uit een latere periode. (Bron: AWL.)

Figuur 25 H. Geeraertplein begin jaren 1920 met rechts aan de rechterkant de pastorie. (Bron: AWL.)

Na de tweede wereldoorlog werden voor een bedrag van 23.706,48 frank herstellingswerken van oorlogsschade aan de pastorie uitgevoerd, waarvan 23.396,45 frank met staats tussenkomst.¹⁰ Het betrof onder meer het leveren en plaatsen van rode Kortrijkse pannen, metselwerkherstellingen, herstel van pleisterwerk, behang- en schilderwerken en het vernieuwen van de balatum met parketpatroon.

Buiten de terugkerende onderhoudswerken aan het gebouw werden er geen grote bouwkundige ingrepen uitgevoerd. De werken beperkten zich hoofdzakelijk tot het inrichten van een badkamer in het begin van de jaren 1960 en het plaatsen van een centrale verwarmingsinstallatie en een uitgeruste keuken in 1976. De laatste aanpassingswerken werden uitgevoerd voor de intrek van de huidige pastoor aan het begin van de

¹⁰ SAN: 861 Gebouw eredienst II.

eenentwintigste eeuw. Een aantal tegelvloeren werden op dat moment vernieuwd, er werd laminaat geplaatst, de badkamer werd gedeeltelijk gerenoveerd en er werd een wand verwijderd op het gelijkvloers.¹¹

In 1985 werd de pastorie een eerste keer voorgedragen om beschermd te worden. De bescherming werd geweigerd omdat de pastorij overeenkomstig het inhoudelijk dossier “een niet voldoende representatief voorbeeld van de historische wederopbouwarchitectuur te Nieuwpoort was”.¹² Twintig jaar later werd de pastorie alsnog beschermd als monument omwille van de architectuurhistorische waarde:

Deze pastorie, daterend van 1922, is een interessante getuigenis van de sterk verspreide – onder meer ook te Nieuwpoort – visie op het bouwen en verbouwen in het eerste kwart van de 20 ste eeuw. De historiserende aanpak, waarbij teruggegrepen wordt naar de regionale bouwprogramma's, werd hier duidelijk aangewend. [...]

Deze in 1922 wederopgebouwde pastorie kan omschreven worden als een geslaagd ontwerp van de belangrijke architect J. Viérin, welke zijn stempel drukte op de wederopbouw van Nieuwpoort. Reeds, voor de eerste wereldoorlog, in 1906 kreeg architect Viérin, samen met architect H. Carbon, de opdracht van burgemeester W. Deroo om een ontwerp op te maken ter verfraaiing van de omgeving van de markt en de Onze Lieve Vrouwekerk. Dit ontwerp was richtinggevend voor de wederopbouw van de stad Nieuwpoort.¹³

Besluit

De ontstaansgeschiedenis van het pastoreel huis van de Onze-Lieve-Vrouwparochie te Nieuwpoort is niet bekend. De oude pastorie was vermoedelijk vanaf het laatste kwart van de achttiende eeuw gesitueerd ten zuidwesten van de kerk op een L-vormig perceel. Het betrof wellicht een verbouwing met classicistische voorgevel. Tijdens de eerste wereldoorlog werd de oorspronkelijke pastorie, die in slechte staat verkeerde en verkocht zou worden in functie van de oprichting van een nieuwbouw, volledig vernield.

De nieuwe pastorie werd na de oorlog gerealiseerd op twee onbebouwde percelen achter de halle. Het nieuw pastoreel huis werd opgericht naar ontwerp van architect Joseph Viérin begin jaren 1920 in de zogenaamde 'Nieuwpoortse stijl'. De vormgeving van de nieuwe pastorie stemde in geen enkel opzicht overeen met deze van de oude.

Het uitzicht van de gevels wijzigde nagenoeg niet sinds de oplevering. Het interieur daarentegen werd verschillende keren aangepast en opgefrist naar aanleiding van de intrek van een nieuwe pastoor, de laatste keer in 2001. Ondanks dat een aantal van deze ingrepen een (belangrijke) impact hebben gehad op de erfgoedwaarden, zijn de intenties van Viérin nog steeds afleesbaar. Hierin wordt dieper ingegaan in het volgende deel van deze studie.

¹¹ Gesprek met pastoor Walter Viane, 13.02.2019.

¹² AOE, W/00458(492).

¹³ Pastorie: inhoudelijk dossier bij diverse beschermingen in Nieuwpoort, AOE: doos W/01944.

Bibliografie

Primaire bronnen

Archiefmateriaal

Algemeen Rijksarchief (ARA)

S.N., *Carte intitulé: Plan de la ville et port de Nieuport; levée vers 1783, à l'occasion de la démolition des fortifications de cette ville*, 1779-1788, ARA: Archief – Verzameling Kaarten en plattegronden in handschrift. Reeks I.

DE MAN, M.J., *Plan der vesting Nieuwpoort zoo als dezelve is goedgekeurd en uitgevoerd van 1816 tot 1822*, 1826, ARA: Archief – Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overhandigd.

S.N., *Primitief kadaster/Provincie: West-Vlaanderen/Gemeente: Nieuwpoort. Sectie B, Percelen van 482 tot 727*, 1830-1834, ARA: Archief – Kadaster. Primitieve plannen.

Archief Onroerend Erfgoed (AOE)

Pastorie: correspondentie en diverse documenten, AOE: doos W/02238.

Pastorie: inhoudelijk dossier bij diverse beschermingen in Nieuwpoort, AOE: doos W/01944.

Bibliotheek Universiteit Gent (UGent)

Diverse ansichtkaarten en foto's, UGent: BRKZ.TOPO

SANDERUS, Antonius, *Flandria Illustrata, deel II*, Amsterdam: Jan en Cornelius Blaere, 1641-1644, p. 634-640.

Koninklijke Bibliotheek van België (KBR)

S.N., *Plan de la place de Nieuport au commencement du 17me siècle*, 1800-1835, KBR: Kaarten en plannen.

S.N., *Plan de la place de Nieuport à la fin de 1816*, 1816, KBR: Kaarten en plannen.

POPP, Philippe Christian, *Plan parcellaire de la ville de Nieuport : avec les mutations*, 1854, KBR: <https://www.kbr.be>.

Stadsarchief Nieuwpoort (SAN)

Correspondentie en documenten m.b.t. onderhoudswerken gemeentegebouwen, SAN: 861 Stadhuis onderhoud.

Correspondentie en documenten m.b.t. renovatie- en uitbreidingswerken stadhuis, SAN: 861 Restauratie stadhuis.

Correspondentie en documenten m.b.t. de pastorie, SAN: 861 Gebouw eredienst I.

Correspondentie en documenten m.b.t. de pastorie, SAN: 861 Gebouw eredienst II.

Correspondentie en documenten m.b.t. de pastorie, SAN: 861 Gebouw eredienst III.

Correspondentie en documenten m.b.t. de pastorie, SAN: 861 Gebouw eredienst IV.

Privéarchieven

Archief familie Viérin (AV)

Diverse documenten over de wederopbouw van de stad en de halle, AV: 199 Ville reconstruction.

Diverse documenten over de wederopbouw van de halle, AV: 265 Hallen Nieuwpoort.

Archief Walter Lelièvre, Nieuwpoort (AWL)

Fotomateriaal Nieuwpoort, stadhuis, stadshalle en pastorie, s.d., AWL.

Secundaire bronnen

Boeken

DEGRYSE, Roger, *De vroegste geschiedenis van Nieuwpoort: een havenstad en omgeving in westelijk Vlaanderen tot 1386*, Nieuwpoort: De Rode Bles, 1994.

MAHIEU, Erwin, *Een stad vol stellingen. De wederopbouw van Nieuwpoort-Stad na WOI*, Tielt: Lannoo, 2018.

Artikels

DE LAET, Herman, 'De doorwerking van een verfraaiingsgedachte tijdens de wederopbouw: het plan Viérin voor Nieuwpoort (1906-1920)', *Monumenten en Landschappen*, jg. 2 (1983), nr. 5, p. 20-30.

STYNEN, H., 'Profiel: Jozef Viérin (1872-1949)', *Monumenten en Landschappen*, jg. 1 (1982), nr. 3, p. 49-54.

Beschermingsbesluiten

VAN MECHELEN, Dirk, *Ministriel besluit houdende bescherming als monument, stads- of dorpsgezicht. Pastorie en woningen nr. 4436*, 16.08.2005.

Ongepubliceerde bronnen

DEMERRE, Guido, *Kalendarium van de geschiedenis van Nieuwpoort*, Verzameling sinds 1966, 1966-2019.

Mondelinge bronnen

Gesprek met pastoor Walter Viane, 13.02.2019.

Internetbronnen

ANSEEUW, Annelies, e.a., *Jozef Viérin*, 03.06.2015,

<https://www.odis.be/hercules/search2.php?searchMethod=simple&search=vi%C3%A9rin>, geraadpleegd op 19.12.2018.

ANSEEUW, Annelies; NEVEJANS, Annelies, *Archief van de familie Viérin, ca. 1896-heden*, 01.04.2010,

<https://www.odis.be/hercules/toonAE.php?id=8770>, geraadpleegd op 19.12.2018.

Balat KIK-IRPA, *Diverse foto's van de gebouwen*, <http://balat.kikirpa.be/>, geraadpleegd 21.12.2018.

Geneanet, *Diverse postkaarten*, <https://nl.geneanet.org/>, geraadpleegd 21.12.2018.

Inventaris Onroerend Erfgoed, *Historische stadskern van Nieuwpoort*, 2017,

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140009>, geraadpleegd 19.12.2018.

Inventaris Onroerend Erfgoed, *Nieuwpoort-stad*, s.d.,

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121086>, geraadpleegd 19.12.2018.

Inventaris Onroerend Erfgoed, *Onderwijsgebouwen*, 2019,

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/16583>, geraadpleegd 20.03.2019

Inventaris Onroerend Erfgoed, *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw*, 2018,

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83677>, geraadpleegd 10.01.2019.

Inventaris Onroerend Erfgoed, *Pastorie Onze-Lieve-Vrouweparochie*, 2016,

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/16569>, geraadpleegd 19.12.2018.

NEVEJANS, Annelies; VAN IMPE, Ellen, *René Buyck*, 04.02.2013,

<https://www.odis.be/hercules/search2.php?searchMethod=simple&search=ren%C3%A9%20buyck>, geraadpleegd op 13.03.2019.

NEVEJANS, Annelies, *Frans Van Hove*, 02.03.2012,

<https://www.odis.be/hercules/search2.php?searchMethod=simple&search=frans%20van%20hove>, geraadpleegd op 20.03.2019.

Sanderus Maps, *Neoportus Vulgo Nieuport*, <https://www.sanderusmaps.com/detail.cfm?c=4367>, geraadpleegd 01.02.2019.

3. INVENTARISATIE ERFGOEDELEMENTEN HUIDIGE TOESTAND

Plannen

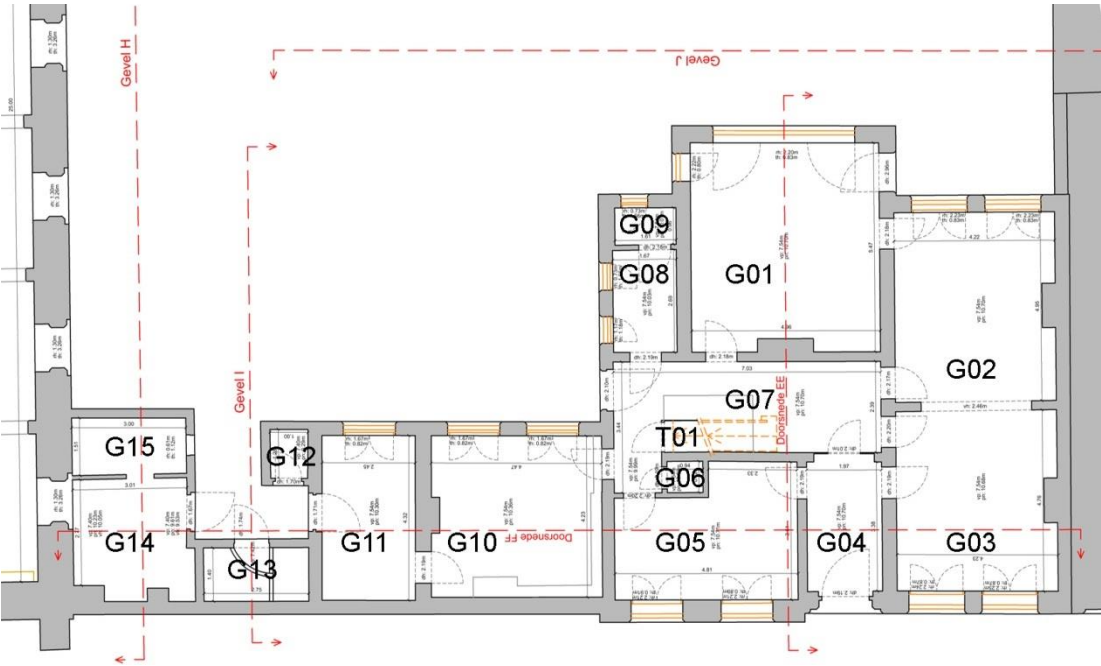
De gebouwen werden opgemeten in 2018 door het landmeterskantoor Eyckmans uit Rumbeke in opdracht van de stad Nieuwpoort.

Inplantingsplan (1/500)

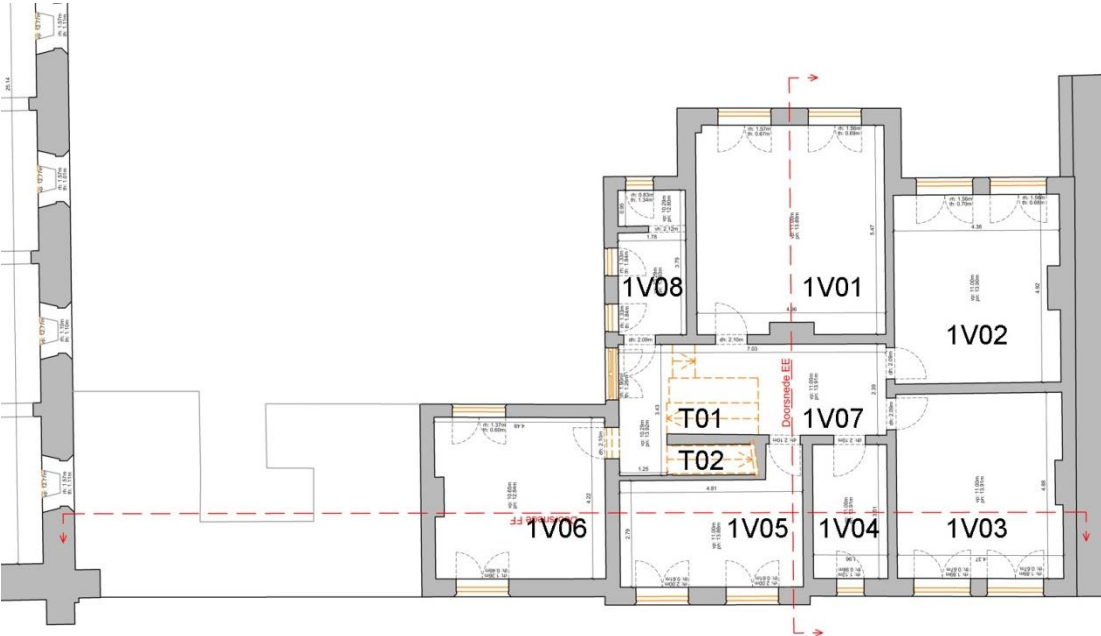

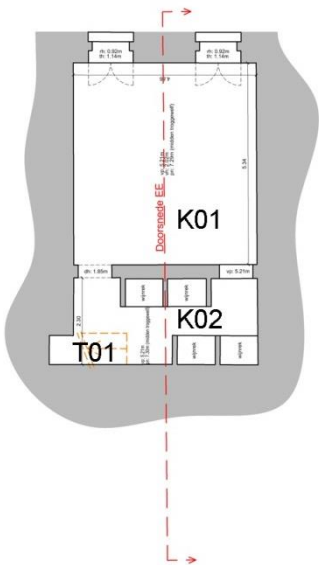
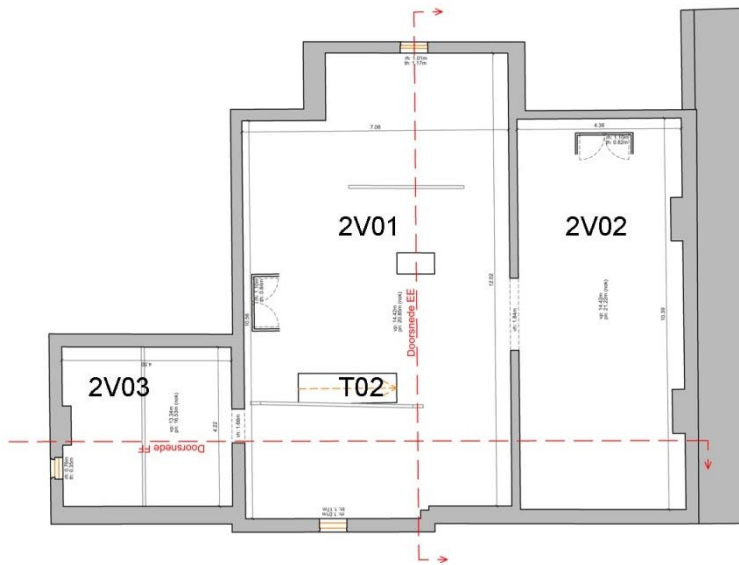
Grondplannen (1/200)

Gelijkvloers

Eerste verdieping

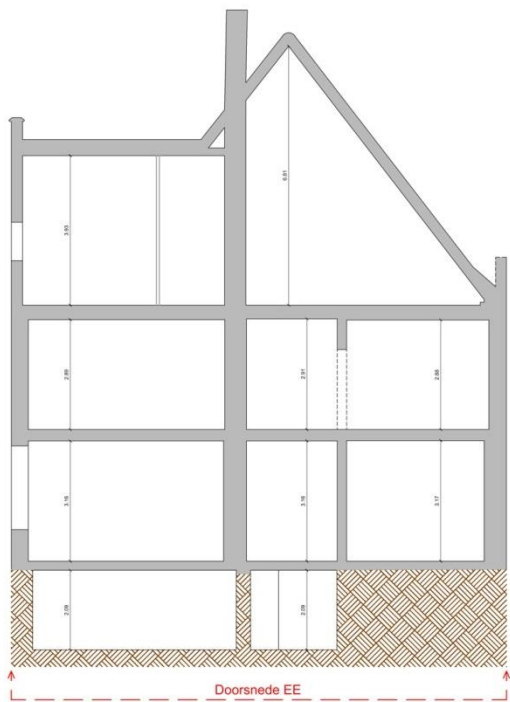

Zijgevel links (noordgevel)

Snede EE

Snede FF

Exterieur

Algemene beschrijving

Dubbelhuis van vijf travéeën en twee bouwlagen onder zadeldak en aanhorigheden. Bakstenen lijstgevels in Nieuwpoortse stijl (afgeleide van de neo-Vlaamse renaissance – verjongde Brugse stijl).

De voorgevel (westgevel) wordt gedateerd in 1922 door middel van sierankers. Het linkerzijrisaliet bestaat uit twee Brugse travéeën met drielob en bekroonde tuitgevel in Brugse travéeën met drielob. Het midden- en rechterzijrisaliet zijn gevat onder hetzelfde zadeldak. De twee travéeën van het rechterzijrisaliet zijn rechthoekig afgedekt. Borstwering en boogvelden met ruiten spiraalvormige baksteenversiering. Geprofileerde bakstenen kroonlijst.

Lager linker aanbouwsel van één travée en twee bouwlagen met zadeldak.

Buitenschrijnwerk van de voorgevel bestaande uit houten kruiskozijnen met recht of segmentboogvormig (boven) bovenlicht, met kleine roedeverdeling (cf. vooroorlogse raamverdeling) en luiken (enkel voorgevel). Voordeur gevat in spiegelboogvormige opening met rechthoekig drieledig bovenlicht, gevat in een verdiepte rechthoekige omlijsting. Rechthoekig boven- en zoldervenster met kozijn in verdiepte rondboogomlijsting met tracerwerk en afzaat.

Linkerzijgevel (noordgevel) en achtergevel (oostgevel) eenvoudiger gedetailleerd. Dit zowel qua detaillering in het metselwerk (geen verticale travéeverdeling of metselwerkversiering) als op vlak van buitenschrijnwerk.

Zadeldaken bedekt met rode stormpannen (mechanische kleidakpannen). Deze wateren af naar zinken hanggoten.

Metselwerk

Gevels opgetrokken in baksteenmetselwerk in geelkleurige steen, wellicht 'steen van de streek' (afkomstig van Zandvoorde of Oostduinkerke, cf. bestek stadhuis) in volsteens verband met cementvoegen. Plint in rodere baksteen met grotere afmetingen dan bovenliggend parement.

Voorgevel

- Lokaal sporen van vochtschade, zichtbaar door ontbrekende voegen en afvriezen oppervlaktelaag bakstenen. Plaatselijk hervoegd (zie metselwerk tuitgevel).
- Herstellingen aan geprofileerde kroonlijst in baksteen ter hoogte van inklemming smeedijzeren goothaken. (Herstelde schade te wijten aan corrosie van de haken in het metselwerk. Zie Figuur 48.)
- De plint vertoont sporen van opstijgend vocht. De voegen van de onderste rijen metselwerk zijn verdwenen.
- Borstwering en boogvelden met ruiten spiraalvormige baksteenversiering. Lokaal materiaalverlies door vochtschade.
- Gemetselde deuromlijsting rust op elementen in witsteen (type Euville). Horizontale aansluitingen met buitenschrijnwerk in voegmortel gebarsten.
- Dorpels:
 - o Gelijkvloers: de afzaten zijn vervuild. Deze rusten op een dorpel in twee delen blauwe hardsteen.
 - o Dorpel voordeur diverse barsten parallel met groefleger. Gefreinde afwerking in het loopvlak afgesleten en diverse putten in het loopvlak.
 - o Eerste verdieping: houten dorpel (onderdeel blokkader ramen). (Zie verder.)
- Tuitgevel linkerzijrisaliet bekroond met geprofileerde elementen in natuursteen. Zuidzijde vertoont vorming van korstmossen.
- Zwart geschilderde muurankers. Deze van de tuitgevel vormen het jaartal waarin de pastorie werd opgetrokken (1922). Deze van het rechterzijrisaliet zijn gedecoreerd met krullen. Geen muurankers in de achter- of zijgevels.

Figuur 26 Voorgevel gezien vanaf het zuiden (AS, 23.01.2019)

Figuur 27 Voorgevel gezien vanaf het noorden (AS, 23.01.2019)

Figuur 28 Linkerzijresaliet voorgevel (AS, 23.01.2019)

Figuur 29 Detail plint in ander type baksteen. Voegen uitgesleten door vocht. (AS, 23.01.2019)

Figuur 30 Dorpel voordeur (AS, 13.02.2019)

Figuur 31 Korstmossen op dekstenen. Onderliggende rij stenen hervoeegd. (AS, 23.01.2019)

Figuur 32 Ontbrekend materiaal bij metselwerkdetails. Voeg tussen metselwerk en ramen gebarsten. (AS, 23.01.2019)

Linkerzijgevel

- Puntgevel meest noordelijk volume gebarsten langs de voegen.
- Lokaal sporen van vochtschade. Plaatselijk hervoeegd.
- Herstellingen aan geprofileerde kroonlijst in baksteen ter hoogte van inklemming smeedijzeren goothaken. (Herstelde schade te wijten aan corrosie van de haken in het metselwerk.)
- Afzaten en geprofileerde dagkanten in vrij goede staat.
- Dorpel buitendeur met gefreinde afwerking. Enkele barsten parallel met groeffleger.
- Ontsieraard door diverse gevelvreemde elementen (ontluchting riolering, spot,...)

Figuur 33 Barst in puntgevel. Schouw bedekt met aarden trekelement (AS, 13.02.2019)

Figuur 34 Detail dorpel buitendeur (AS, 13.02.2019)

Figuur 35 noordgevel linkerzijsaliet (AS, 13.02.2019)

Achtergevel

- Lokaal sporen van vochtschade, zichtbaar door ontbrekende voegen. Plaatselijk hervoeegd. Metselwerk lokaal sterk vervuild; in het bijzonder de afzaten onder de ramen.

- Herstellingen aan geprofileerde kroonlijst in baksteen ter hoogte van inklemming smeedijzeren goothaken. (Herstelde schade te wijten aan corrosie van de haken in het metselwerk.)
- Diverse hervoegde barsten in tuitgevel door stabiliteitsprobleem: aanvankelijk had het vertrek op het gelijkvloers wellicht twee verticale ramen (cf. volume links ervan). Dit is verbreed geweest naar één opening door de penant tussen de ramen te slopen en de afzonderlijke lintelen te vervangen door een (vermoedelijk stalen) ligger uit één geheel. De hoogte van de ligger was niet in verhouding tot de overspanning, waardoor de strek zichtbaar doorhangt en de gevel diverse barsten vertoont. Op te volgen.
- Ook boven het rechtse keukenraam herstelde barsten boven ontlastingsboog (zie
- Figuur 37).
- Ontsied door diverse gevelvreemde elementen (satelliet, doorvoerrooster droogkast, ...)

Figuur 36 (linksboven) Achtergevel (AS, 13.02.2019)

Figuur 37 (rechtsboven) Metselwerk lokaal sterk vervuild. (AS, 13.02.2019)

Figuur 38 (linksonder) Tuitgevel: streklaag hangt zichtbaar door met barsten in het bovenliggend metselwerk tot gevolg (AS, 13.02.2019)

Aanhorigheden

Drie gemetselde volumes van één bouwlaag onder lessenaarsdak:

- Bevat G11 (bijkeuken) en G12. Annex rechtstreeks verbonden met het hoofdvolume. Het metselwerk van het hoofdvolume loopt door in de voor- en achtergevel. Dit volume maakt met zekerheid deel uit van het hoofdvolume van 1922. De nok van het lessenaarsdak bevindt zich min of meer ter hoogte van de kroonlijst van het hoofdvolume.
 - Pathologie metselwerk analoog aan gevels hoofdvolume.
 - Top van de hoek hermetst. Vermoedelijk noodzakelijk door vorstschade.
- Bevat G13. Gemetselde wand in volsteens verband. Deze wand loopt door onder volume A. Later aangebouwd.
 - Metselwerk sterk vervuild, vermoedelijk door gebrek aan druiplijst en problemen met de dakafvoeren.
 - De nok is gesitueerd onder de ezelsrug van de voormalige tuinmuur. (Zie ook verder.)

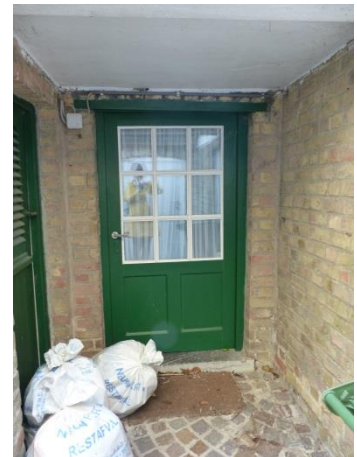
- C. Bevat G14, G15. Gemetseld volume in halfsteens verband, witte afwerkingslaag. Recenter volume.
- Gemetselde dorpel in rode baksteen. Streklaag boven schrijnwerkopeningen.
 - Schouw opgetrokken in baksteenmetselwerk dat roder is dan de schouwen van het hoofdvolume. Bedekt met rode tegels.

Figuur 39 Aanhorigheden (AS, 13.02.2019)

Figuur 40 Noordgevel volume A (AS, 13.02.2019)

Figuur 41 Oostgevel volume B (AS, 13.02.2019)

Figuur 42 Aansluiting volumes B en C (AS, 13.02.2019)

Figuur 43 Volume C (AS, 13.02.2019)

Daken

Daken bedekt met rode stormpannen. Op basis van de foto van de pastorie uit de jaren 1920 kan aangenomen worden dat dit overeenstemt met de oorspronkelijke dakbedekking. Op de foto zien we aan de voorzijde van het hoofddak nog twee dakkapellen die vandaag niet meer aanwezig zijn.

Figuur 44 Daken pastorie kort na de realisatie (Bron: AWL.)

Dakbedekking

- Combinatie van diverse zadel-, wolfs- en lessenaarsdaken, bedekt met rode stormpannen met boven- en onderaan een rij verluchtingspannen. Vorsten geplaatst in de mortel.
- Aansluitingen uitgevoerd in zink (recent).
- Vorming van korstmossen. (zie Figuur 31.)

Figuur 45 (linksboven) Complexe combinatie van daken (AS, 13.12.2018)

Figuur 46 (rechtsboven) oostgevel: aansluiting tussen daken en regenwaterafvoeren (AS, 13.02.2019)

Figuur 47 (linksonder) oostgevel: aansluiting schouwen en dakkapellen (AS, 13.02.2019)

Regenwaterafvoer

- Ronde hanggoten in zink gemonteerd op smeedijzeren goothaken. De goothaken zijn zwart geschilderd en vertonen sporen van corrosievorming.
- Afvoerpijpen in zink. Vergaarbak van de voorgevel bewoond door vogels.
- Aanhorigheden: volumes A en B: bakgoten uitgetimmerd in wit geschilderde multiplexplaten en bekleed met zink. Volume C: zinken rechthoekige hanggoot. (Zie Figuur 41 e.v.)

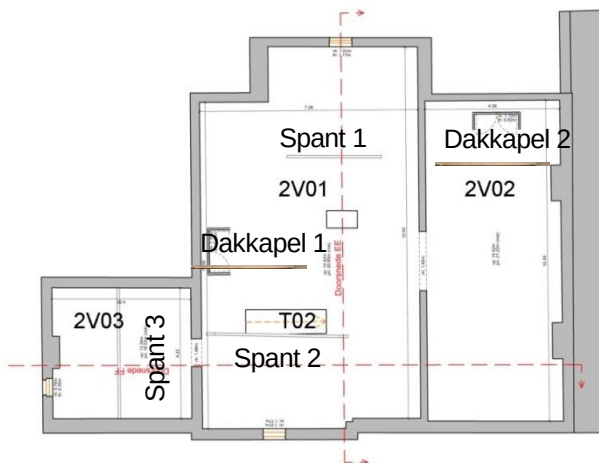
Figuur 48 Voorgevel: Dakaansluitingen in zink. Zinken goot in smeedijzeren goothaken. (AS, 23.01.2019)

Figuur 49 Nest in vergaarbak aan voorgevel (AS, 13.02.2019)

Timmerwerk

- Dakstructuur bestaande uit spanten en gordingen.
- A-spanten. Spant 2: verbinding korbelen met dekbalk onvoldoende. Te herstellen.
- Onderdelen spanten en gordingen vertonen sporen van vochtinfiltratie. Lokaal is een witte oppervlakteschimmel zichtbaar.
- Een aantal gordingen werden vernieuwd.

Figuur 50 Overzicht spanten (AS, 13.02.2019)

Figuur 51 Spant 1 (AS, 13.02.2019)

Figuur 52 Spant 2 (AS, 13.02.2019)

Figuur 53 Detail spant 2: korbelen sluiten niet meer aan op dekbalk en nokstijl (AS, 13.02.2019)

Figuur 54 Detail spant 3 (AS, 13.02.2019)

Figuur 55 Timmerwerk wolfsdak (AS, 13.02.2019)

Dakelementen

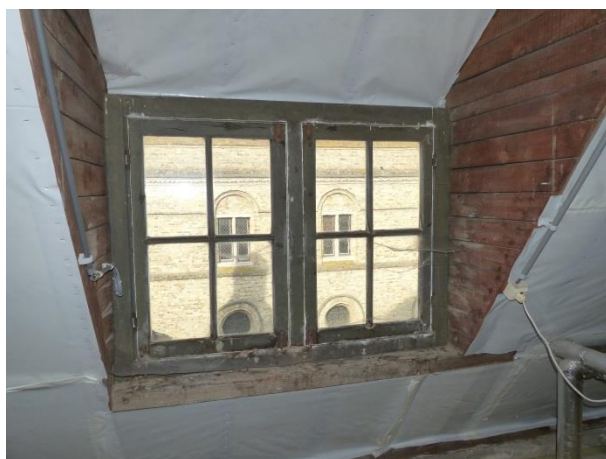
- Het dak van het hoofdvolume bevat twee dakkapellen.
- Houten constructie met daarin een dubbel raam in blokkaderprofiel. Aan de buitenzijde wit geschilderd, aan de binnenzijde donkergroen. Dit groen is wellicht de oorspronkelijke kleur van het buitenschrijnwerk. Het hout verkeert door een gebrekkig onderhoud in slechte staat. Slechts één vleugel kon geopend worden. Het enkel glas is onderverdeeld door middel van houten, geprofileerde roedes. De vleugels hangen op met briquetscharnieren en zijn gesloten door middel van schuifsloten. Deze metalen onderdelen zijn gecorrodeerd.
- De zijwangen zijn aan de buitenzijde bekleed met zink met staande naad. Aan de binnenzijde is een horizontale beplanking voorzien. Naar alle waarschijnlijkheid zijn de zijwangen niet geïsoleerd. De beplanking vertoont sporen van vochtinfiltratie ter hoogte van de aansluiting met het buitenschrijnwerk.
- De bovenzijde is bedekt met dakpannen. De pannen wateren af zonder gootstuk (het water komt dus op het dak of voorbij de goot terecht). De zij-aansluitingen zijn als volgt opgebouwd: ingevlochten lood over een wit geschilderde geprofileerde boordplank waarover een zinken kraal is geplooid.

Figuur 56 Dakkapel 1 (AS, 13.02.2019)

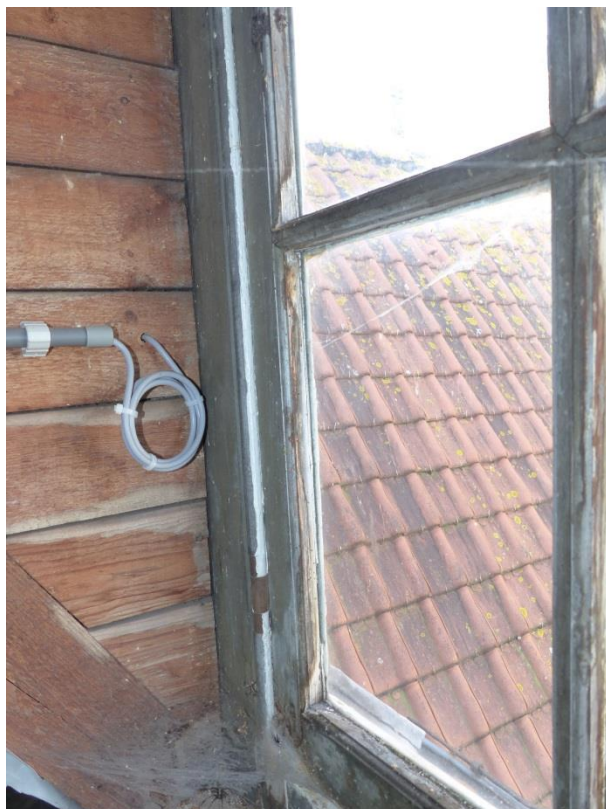
Figuur 57 Dakkapel 2 (AS, 13.02.2019)

Figuur 58 Dakkapel 1 (AS, 13.02.2019)

Figuur 59 Dakkapel 2 (AS, 13.02.2019)

Figuur 60 (links) Detail dakkapel 1 (AS, 13.02.2019)

Figuur 61 (rechts) Detail dakkapel 2 (AS, 13.02.2019)

Isolatie (geen erfgoedwaarde)

- Zowel op de zoldervloer als tussen de kepers is minerale wol aangebracht.
- Hellende vlakken: PE-folie als dampscherm. Naden en nieten onvoldoende of niet afgeplakt – luchtdichtheid te controleren.

Figuur 62 Isolatie op zoldervloer (AS, 13.02.2019)

Figuur 63 Nieten niet afgeplakt. Tape over naden komt op sommige plaatsen los (AS, 13.02.2019)

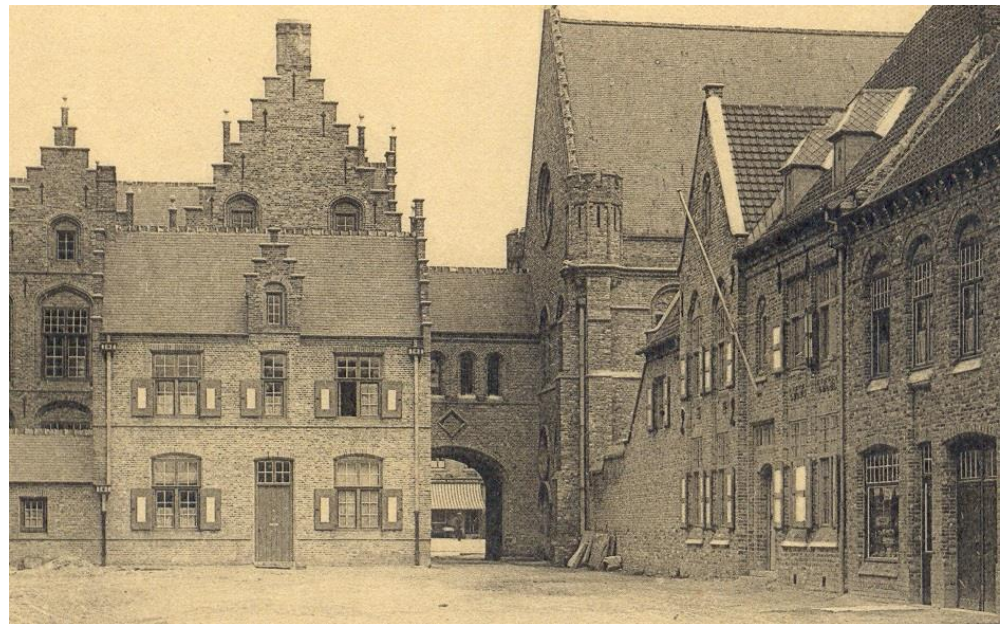
Gevelsluiting

Houten buitenschrijnwerk. De buitendeuren zijn groen geschilderd. De ramen zijn wit geschilderd en de luiken van de voorgevel hebben een groen kader en een witte invulling.

De ramen zijn blokkaderramen, waarvan de onderdorpel over het algemeen in een slechte staat verkeerd. Openingen gerealiseerd met houten lateien.

De oorspronkelijke kleurstelling van het buitenschrijnwerk is af te leiden uit historisch fotomateriaal en hoogstwaarschijnlijk analoog aan dit van het stadhuis en de conciërgewoning. Dit betekent: buitendeuren en blokkaders in een donkerdere kleur. Vleugels en glasroeden in het wit. Kaders van de luiken in dezelfde donkerdere kleur, invulling wit geschilderd. De binnenzijde van de zolderluiken en de dakkapellen aan de achterzijde werden wellicht niet meer geschilderd na het interbellum en hebben een kleur die als 'grachtengroen' kan omschreven worden. Strategisch onderzoek kan hierin uitsluitsel brengen.

*Figuur 64
Oorspronkelijke
kleurstelling
buitenschrijnwerk van
de pastorie wellicht
analoog aan deze van
de conciërgewoning.
Boven de voordeur
bevond zich een
vlaggenstok. (Bron:
AWL.)*

Aan de binnenzijde zijn bij vrijwel alle ramen voorzetramen voorzien. Er komen twee types voor:

- Enkele plaat in gehard glas met scharnieren bevestigd aan de vleugel van het oorspronkelijke raam.
- Dubbele vleugel in houten profiel.

In beide gevallen vuilophoping in de spouw en schimmelvorming door condensatie.

Figuur 65 Houten voorzetraam (AS, 13.02.2019)

Figuur 66 Combinatie van twee types voorzetramen. Vuilophoping en oppervlakteschimmel in de spouw (AS, 13.02.2019)

Voorgevel

Voordeur

- Opgeklampte, rechthoekige deur. Aan de buitenzijde volgt de bovenregel de spiegelboog in het metselwerk (in- en uitzwenkende boog).
- Buitenzijde groen geschilderd. Binnenzijde wit geschilderd. Aan de binnenzijde tekenen de planchetten zich af door middel van scheuren in het schilderwerk.
- Voorzien van enkele smeedijzeren elementen (slotplaat, deurknop, spion en floraal decoratief element), zwart geschilderd. Deze elementen hebben een zeventiende-eeuwse vormgeving.
- Brievenbusklep in rvs, recent vernieuwd.
- Hang- en sluitwerk:
 - Het oorspronkelijk slot is niet meer in gebruik en vervangen door een moderne cilinder.
 - Aan de buitenzijde vaste bolvormige trekker; aan de binnenzijde T-vormige kruk.
 - Vlinderscharnieren.
- Wit geschilderd bovenlicht in drie delen afgeboord in metselwerk. Enkel glas verticaal in twee verdeeld door middel van houten roede.

Figuur 67 Voordeur buitenzijde (AS, 13.02.2019)

Figuur 68 Voordeur binnenzijde (AS, 13.02.2019)

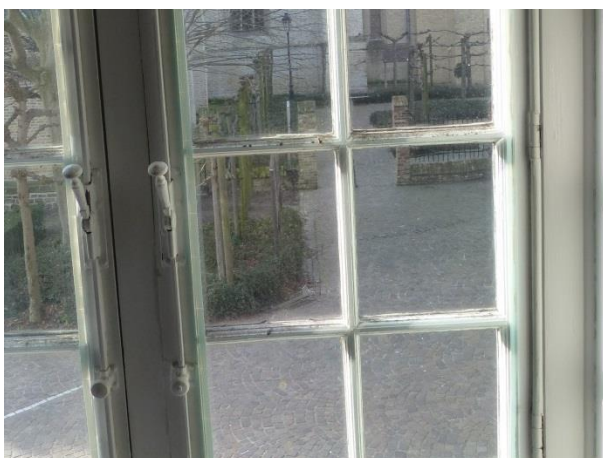

Figuur 69 (links) details smeedwerk (AS, 13.02.2019)

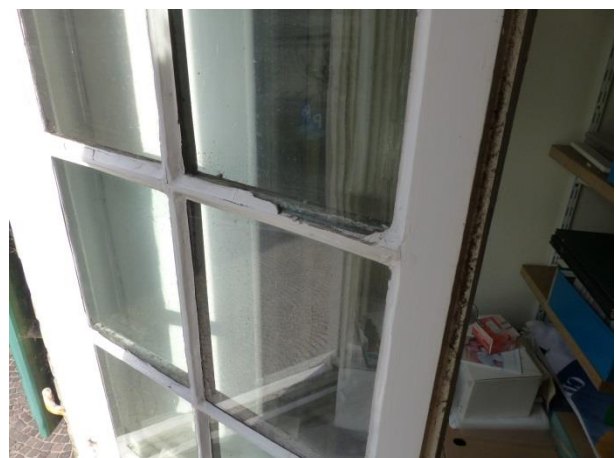
Figuur 70 (rechts) details smeedwerk en hang- en sluitwerk (AS, 13.02.2019)

Ramen

- Rechthoekige houten kruiskozijnen, wit geschilderd. De bovenregel van de ramen van de verdieping in de tuitgevel volgen de segmentboog in het metselwerk.
- De blokkaderprofielen zijn in het vlak van de gevel geplaatst (nissen) en aan de bovenzijde voorzien van een loden kraal.
- De twee vleugels, die apart geopend kunnen worden, en de bovenlichten zijn verdeeld door houten roedes. De roedes zijn aan de binnenzijde geprofileerd. Het enkel glas is vastgezet door middel van mastiek, die op sommige plaatsen ontbreekt.
- Ambachtelijk vervaardigd glas, op sommige plaatsen vervangen door floatglas.
- Onderdorpel verweerd.
- Boven voordeur blokkaderraam met één vleugel.
- Hang- en sluitwerk
 - Eenvoudige espagnoletten in messing.
 - Briquetscharnieren.
- Aan de binnenzijde uitbekleed in hout (geprofileerde lat), eveneens wit geschilderd.

Figuur 71 Detail hang- en sluitwerk (AS, 13.02.2019)

Figuur 72 Detail roeden en mastiek (AS, 13.02.2019)

Figuur 73 (linksboven) Linkerzijrisaliet (AS, 23.01.2019)

Figuur 74 (rechtsboven) Midden- en rechterzijrisaliet (AS, 23.01.2019)

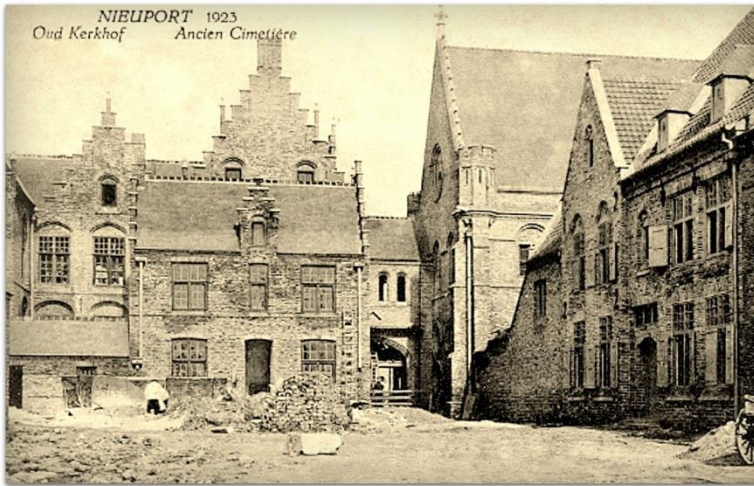
Figuur 75 (linksonder) Kruiskozijn gelijkvloers middenrisaliet (AS, 13.02.2019)

Figuur 76 Detail bovenregel met loden slab en onderdorpel rechterzijrisaliet (AS, 23.01.2019)

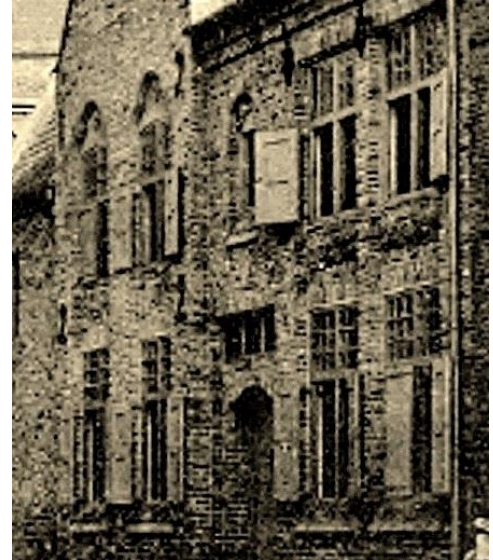
Buitenluiken

- Rechthoekige opgeklampte luiken.
- Vast gezet op de gevel in 1977. Luikduimen en de ogen waarin de schuifsloten werden geschoven zijn nog aanwezig op het blokkaderprofiel. De metalen onderdelen zijn gecorrodeerd.

- De huidige luiken zijn naar alle waarschijnlijkheid niet de originele luiken uit het interbellum (zie Figuur 64): op de historische foto is halverwege nog een dwarse verbinding in het kader aanwezig. Bovendien moeten de luiken aanvankelijk breder geweest zijn en/of uit meerdere delen hebben bestaan aangezien de huidige breedte niet de volledige raamopening kan bedekken. Op een foto die genomen is tijdens de werken is het geheng zichtbaar:

Figuur 77 Foto uit 1923: De luiken van de pastorie zijn nog niet geschilderd. Op het gelijkvloers is één luik toe, waardoor het luikgehang zichtbaar is. (Bron: geneanet.)

Figuur 78 Luikduimen en sluiting nog aanwezig. Luiken zelf gefixeerd in 1977. (AS: 23.01.2013)

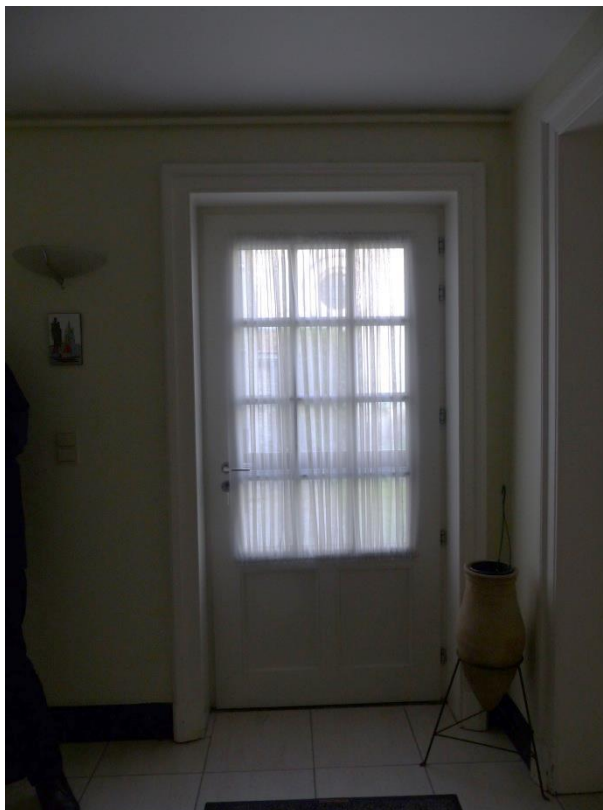
Linkerzijgevels en achtergevels

Buitendeuren

- Oostgevel: beglaasde paneeldeur. Glas verdeeld door middel van houten roedes. Kleurverdeling analoog aan oorspronkelijk, maar het groen was wellicht donkerder. Recente deur – geen erfgoedwaarde.

Figuur 79 Oostgevel: buitendeur G07 (AS, 13.02.2019)

Figuur 80 Oostgevel: buitendeur G07 (AS, 13.02.2019)

Ramen

- Wit geschilderde houten blokkaderramen, analoog aan voorgevel. Combinatie van kruiskozijsen en ramen met dubbele of enkele vleugel.
- Opbouw en pathologie analoog aan voorgevel. Schilderwerk verkeert echter in slechtere staat: bladdert af.
- In de achtergevel werden op het gelijkvloers de ramen van het huidig bureau (G01) vervangen door een groot rechthoekig raam, verdeeld in drie delen en voorzien van een rolluik. (Zie ook beschrijving achtergevel.)
- Eén ellipsvormig raam in de puntgevel van het keukenvolume. Roede verzakt. Onderzijde sterk verweerd door vochtinfiltratie. Houten latei zichtbaar.
- Kelderramen bestaande uit twee opengaande vleugels, opgehangen met briquetscharnieren en vastgezet met schuifsloten. Schuifsloten gecorrodeerd.

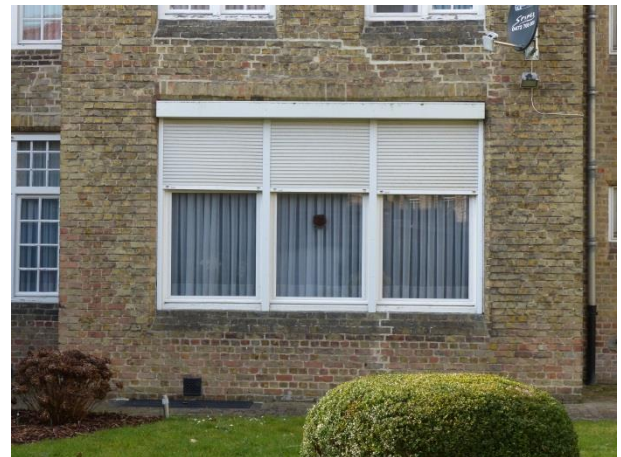
Figuur 81 Overzicht buitenschrijnwerk zij- en achtergevels (AS, 13.02.2019)

Figuur 82 Noordgevel: ramen verdieping (AS, 13.02.2019)

Figuur 83 Oostgevel: staat schrijnwerk. Achterzetramen zichtbaar van buitenuit (AS, 13.02.2019)

Figuur 84 Oostgevel: raam bureau (AS, 13.02.2019)

Figuur 85 Onderdorpel verweerd: kubisch rot (AS, 13.02.2019)

Figuur 86 Oostgevel: verf bladdert af. Oorspronkelijke kleur eronder? (AS, 13.02.2019)

Figuur 87 Oostgevel: onderdorpel verweerd (AS, 13.02.2019)

Figuur 88 (linksboven) Rondraam in noordelijke puntgevel (AS, 13.02.2019)

Figuur 89 (rechts) Ellipsvormig raam opgevat als luik. Onderzijde sterk verweerd door vocht, geheel vervormd (AS, 13.02.2019)

Figuur 90 (rechtsonders) Kelderraam (AS, 13.02.2019)

Luiken

Geen luiken meer aanwezig. Op een aantal ramen zijn de luikduimen en het sluitwerk nog aanwezig.

Figuur 91 Noordgevel: sluitwerk luiken (AS, 13.02.2019)

Figuur 92 Noordgevel: luikduim, gecorrodeerd (AS, 13.02.2019)

Zolderluiken

- In voor- en achtergevel van de tuitgevel zijn nog zolderluiken aanwezig.
- Opgeklampte luiken met glaspaneel in blokkader. Verbindingen verweerd. Hout in slechte staat door vochtinfiltratie.
- Wit geschilderd aan de buitenzijde. Verf bladdert af. Donkergroen (grachtengroen?) aan de binnenzijde. Schilderwerk verweerd.
- Hang- en sluitwerk: gehengen en schuifsloten, gecorrodeerd.

Figuur 93 (linksboven) Westgevel: zolderluik buitenzijde (AS, 13.02.2019)

Figuur 94 (rechts) Westgevel: zolderluik binnenzijde (AS, 13.02.2019)

Figuur 95 (linksonder) Westgevel: detail zolderluik. Hout sterk verweerd door vochtinfiltratie. Luikgeheng gecorrodeerd (AS, 13.02.2019)

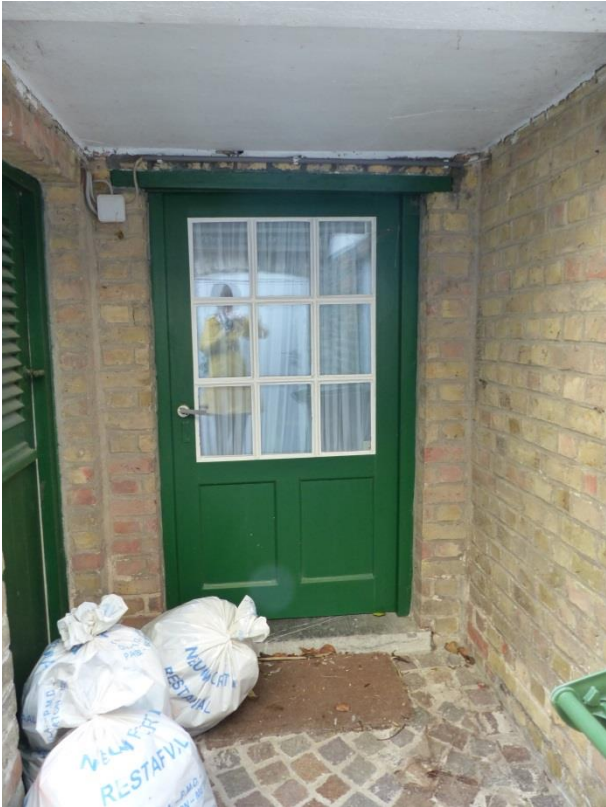
Figuur 96 Zolderluik oostgevel (AS, 13.02.2019)

Figuur 97 Zolderluik oostgevel (AS, 13.02.2019)

Aanhorigheden

- Buitendeur bijkeuken (G11): paneeldeur met glasvlak, verdeeld d.m.v. houten roeden. Recente deur – geen erfgoedwaarde.
- Buitendeur voormalig buitentoilet (G12)
- Overige deuren en raam zijn recenter en hebben dus geen erfgoedwaarde.

Figuur 98 Buitendeur bijkeuken (G11) (AS, 13.02.2019)

Figuur 99 Buitendeur bijkeuken (G11) (AS, 13.02.2019)

Figuur 100 Buitendeur voormalig buitentoilet (G12) (AS, 13.02.2019)

Figuur 101 Recenter buitenschrijnwerk (AS, 13.02.2019)

Vogeloverlast

Beschrijving en huidige toestand

- In de omgeving van de pastorie zijn veel vogels aanwezig. In het verleden werden reeds enkele maatregelen genomen om schade aan de gebouwen te voorkomen.

Figuur 102 Grote vogelpopulatie in de buurt van de pastorie (AS, 23.01.2019)

Tuin en (voormalige) tuilmuren

De tuin is niet beschermd als monument, maar wel vermeld op de inventaris Onroerend Erfgoed. Dit geldt evenzo voor de oostelijke tuinmuur. Deze is zo oud als de pastorie, maar er werd een opening ingebracht voor de achterliggende garage (1964).

Beschrijving en huidige toestand

- Volsteense wand in metselwerk met ezelsrug.
- De voegen van deze muur zijn op verschillende plaatsen uitgespoeld.
- Sporen van opstijgend vocht.
- Vorstschade (materiaalverlies).
- Mos- en plantengroei op de bovenzijde.
- Deur in de oostelijke tuinmuur: verf staat mager, sporen van vochtinfiltratie onderaan, kruk reeds vervangen.

Figuur 103 Pastoretuin (AS, 13.02.2019)

Figuur 104 Voormalige westelijke tuinmuur (AS, 23.01.2019)

Figuur 105 Opstijgend vocht en vorstschade (AS, 23.01.2019)

Figuur 106 Mosvorming op ezelsrug (AS, 13.02.2019)

Interieur

Algemene beschrijving

In tegenstelling tot de typologie van de pastorie heeft dit gebouw geen symmetrisch grondplan. Het lijkt eerder organisch gegroeid. De vertrekken zijn ruim en rijk aan daglicht. Het grondplan is opgebouwd rond een centrale toegang en traphal die wellicht historisch volgende ruimtes ontsloot¹⁴:

G04	inkomhal
G03	bureau – ontvangst parochianen
G02	salon
G01	eetkamer
G10	keuken
G11	bijkeuken
G12	buitentoilet

G05 was tot begin deze eeuw opgesplitst in twee ruimtes. De oorspronkelijke functie van deze lokalen is onbekend.

Structuur

De structuur van de pastorie bestaat uit wanden in dragend metselwerk met houten lintelen t.h.v. openingen. De verdiepingsvloeren bestaan uit een houten roostering (niet zichtbaar). Het keldergewelf, tevens draagvloer gelijkvloers, is opgebouwd uit bakstenen troggewelven tussen I-profielen.

Figuur 107 Kelder (K01): bakstenen troggewelven tussen I-liggers (AS, 13.02.2019)

Wandafwerking

Wandbetegeling

De aanwezige wandbetegeling werd later aangebracht en heeft dus geen erfgoedwaarde.

¹⁴ Er is geen bronmateriaal teruggevonden die deze indeling kan bevestigen. Onderstaande aanname is gebaseerd op grondplannen van pastorieën uit het begin van de twintigste eeuw.

Figuur 108 (links) Wandbetegeling gastentoilet (G08-09) (AS, 13.02.2019)

Figuur 109 (midden) Wandbetegeling boven keukenaanrecht (G10) (AS, 13.02.2019)

Figuur 110 (rechts) Wandbetegeling badkamer (1V08) (AS, 13.02.2019)

Wandbepleistering

Met uitzondering van de keldervertrekken zijn alle wanden gepleisterd en behangen of geschilderd. Lokaal scheuren in de wandbepleistering en sporen van vochtinfiltratie.

Figuur 111 Leefruimte (G03-G02) (AS, 13.02.2019)

Figuur 112 Keuken (G10) (AS, 13.02.2019)

Figuur 113 Vochtinfiltratie en scheur in pleisterwerk slaapkamer (1V02) (AS, 13.02.2019)

Figuur 114 Nachthal (1V07) (AS, 13.02.2019)

Kaleiwerk

- Wanden kelder en zolder gekaleid.
- Sterk vervuild door stof.

- Zoutuitbloeiingen en sporen van waterinfiltratie door doorspijlend grondvocht (kelder) en lekken in dakbedekking en -aansluitingen (zolder). Vochtinfiltratie via dak verholpen door vernieuwen dakbedekking en -aansluitingen.

Figuur 115 Doorsijpelend grondvocht (K01) (AS, 13.02.2019)

Figuur 116 Detail doorsijpelend grondvocht (K01) (AS, 13.02.2019)

Figuur 117 Zoutuitbloeiingen door vochtinfiltratie t.h.v. aansluiting gevel en dak (2V03) (AS, 13.02.2019)

Figuur 118 Sporen van vochtinfiltratie en stof langsheen wanden (2V02) (AS, 13.02.2019)

Houten wandbekleding

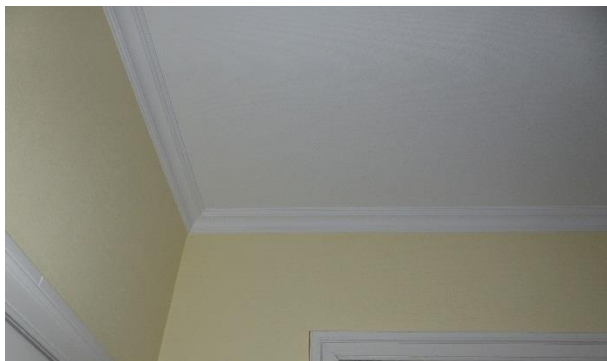
- In de inkomhal bevindt zich een houten lambrisering, wit geschilderd. Het is niet geweten wanneer deze werd aangebracht. Positieve erfgoedwaarde.

Figuur 119 Inkomhal (G04): lambrisering (AS, 13.02.2019)

Plafondafwerking

- Gepleisterde plafonds, wellicht haarmortel op rinkellatten.
- Lokaal werden herstellingen uitgevoerd.
- Eenvoudige kooflijsten in de leefruimte (G02-G03), bureau (G01) en in één slaapkamer (1V01).

Figuur 120 Kooflijst leefruimte (G02-G03) (AS, 13.02.2019)

Figuur 121 Kooflijst bureau (G01) (AS, 13.02.2019)

Figuur 122 Kooflijst slaapkamer (1V01) (AS, 13.02.2019)

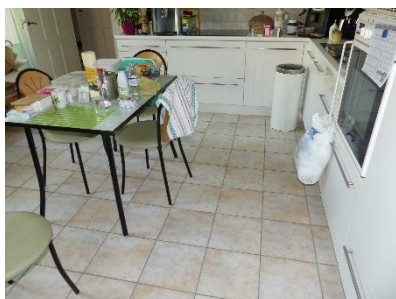

Figuur 123 Herstellingen plafond (1V05) (AS, 13.02.2019)

Vloerafwerking

De tegelvloeren zijn op de meeste plaatsen vervangen door nieuwe keramische tegels (periode 2001) of op hetzelfde moment bedekt met een roodkleurige laminaat. Ook op de verdieping komt deze laminaat terug. Het is niet duidelijk of de oorspronkelijke vloerbedekking nog ter plaatse is – onderliggende vloerbekleding niet te onderzoeken.

De (ver)nieuw(de) vloerafwerking heeft uiteraard geen erfgoedwaarde.

Figuur 124 Vloertegels in keuken en bijkeuken (AS, 13.02.2019)

Figuur 125 Vloertegels in gastentoilet en traphal (AS, 13.02.2019)

Figuur 126 Laminaat (AS, 13.02.2019)

Tegels in gebakken aarde

- In de kelder liggen rode tegels in gebakken aarde (rode Boomse tegels).
- Wellicht enige nog aanwezige originele vloerbedekking.
- Deze verkeren, hoofdzakelijk in de zone langs de buitenwanden, in relatief slechte toestand door opstijgend grondvocht (zoutuitbloeiingen langs voegen).

Figuur 127 Rode boomse tegels, zoutuitbloeiingen (AS, 13.02.2019)

Figuur 128 Rode boomse tegels, zoutuitbloeiingen (AS, 13.02.2019)

Binnenschrijnwerk

Vensterbanken en uitbekleding ramen

- Houten vensterbanken en uitbekleding ramen met geprofileerde lijst, beiden wit geschilderd.
- Bij een aantal ramen bladdert verf af.

Figuur 129 Geprofileerde houten uitbekleding raam (AS, 13.02.2019)

Figuur 130 Verf bladdert af (AS, 13.02.2019)

Houten binnendeuren

- De oorspronkelijke binnendeuren zijn nog aanwezig. Het betreffen gesloten, houten zespaneeldeuren, wit geschilderd. Wellicht hadden deze een andere kleurstelling.¹⁵ Het deurgeheel uit de leefruimte is gestockeerd op zolder.
- Sluitwerk: spoorwegkruk in messing.
- De binnendeuren verkeren in een goede staat. Hang- en sluitwerk na te kijken.

¹⁵ Mogelijks kan het voor wat de deuren en de plinten betreft gaan om een houtimitatie. Dit was in elk geval aan het begin van de twintigste eeuw een populaire methode voor de afwerking van binnenschrijnwerk in de woning van de betere klasse.

Figuur 131 Houten zespaneeldeuren met geprofileerde deurlijst (G07) (AS, 13.02.2019)

Figuur 132 Binnendeuren op verdieping (1V07) (AS, 13.02.2019)

Figuur 133 Detail sluitwerk (AS, 13.02.2019)

Schrijnwerkgeheel

- Ter hoogte van inkomhal: schrijnwerkgeheel uit hout (wit geschilderd) en glas.
- Verkeerd in goede staat.

Figuur 134 Schrijnwerkgeheel inkomhal, zicht vanuit traphal (AS, 13.02.2019)

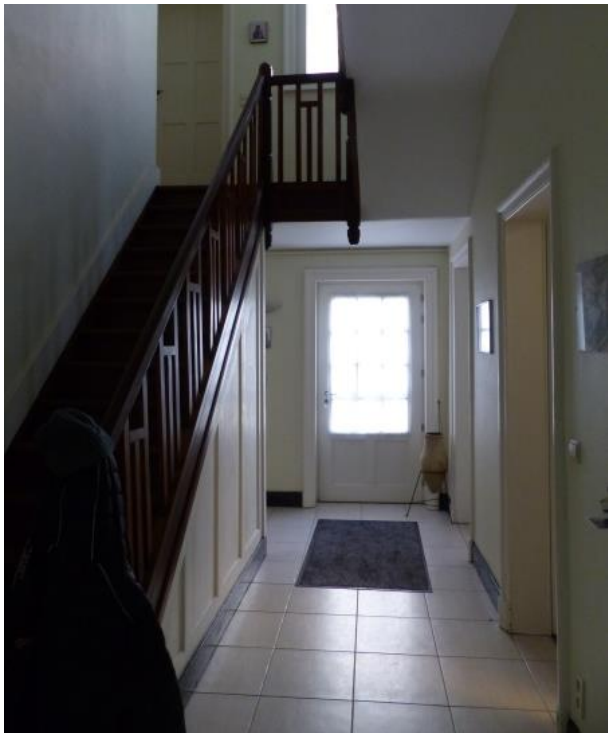

Figuur 135 Schrijnwerkgeheel inkomhal (AS, 13.02.2019)

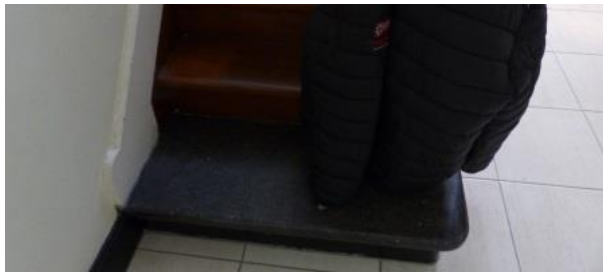
Binnentrappen

Houten binnentrappen

- Trap naar verdieping: houten trap, bruin gebeitst. Eerste trede in blauwe hardsteen. De stijl van de houten balustrade lijkt uit een latere periode te dateren. Onderzijde afgewerkt met houten panelen, wit geschilderd.
- Zoldertrap: eenvoudige houten steektrap, vernist. Afwerking afgesleten.
- Keldertrap: eenvoudige houten steektrap.

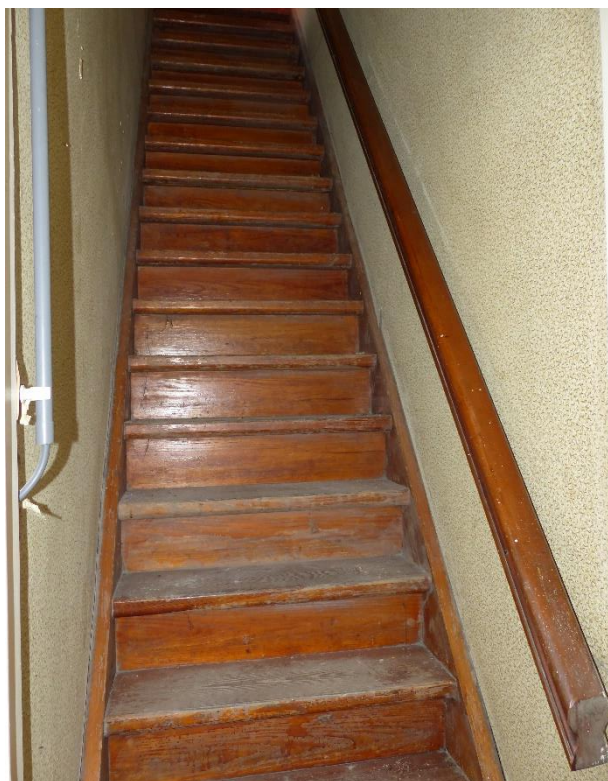
Figuur 136 Trap naar verdieping (AS, 13.02.2017)

Figuur 137 Eerste trede in blauwsteen (AS, 13.02.2019)

Figuur 138 Detail balustrade (AS, 13.02.2019)

Figuur 139 Zoldertrap (AS, 13.02.2019)

Figuur 140 Keldertrap (AS, 13.02.2019)

Maatmeubilair

Houten inbouwkasten

- Houten bezemkast naast trap.
- Schilderwerk deur aan vernieuwing toe (gebarsten naden).

Figuur 141 Bezemkast (AS, 13.02.2019)

Schouwen

Schouwmantels in hout

- Op de meeste plaatsen zijn de oorspronkelijke houten schouwmantels nog aanwezig. Deze zijn eenvoudig gedetailleerd.
- Binnenzijde in sommige gevallen bekleed met gekleurde wandtegels.
- In goede staat.

Figuur 142 Houten schouwmantel leefruimte (G03) (AS, 13.02.2019)

Figuur 143 Houten schouwmantel slaapkamers (1V03) (AS, 13.02.2019)

Gemetselde schouwmantel

Eén gemetselde schouwmantel. Geen erfgoedwaarde.

Figuur 144 Gemetste schouwmantel in leefruimte (G02) (AS, 13.02.2019)

Sanitair

Later aangebracht. Geen erfgoedwaarde.

Technische installaties

Verwarmingsinstallatie

Centrale verwarming op gas met radiatoren werden op een later tijdstip aangebracht. Oorspronkelijke verwarming niet bekend, wellicht via gaskachels en gasradiatoren. (Zie Figuur 143.) De eerste centrale verwarmingsketel op gas werd geplaatst in de jaren 1970. De isolatie rond de leidingen kan dus asbest bevatten.

Figuur 145 Zolder (2V02): nieuwe CV-installatie (AS, 13.02.2019)

Figuur 146 asbestisolatie? (AS, 13.02.2019)

Elektriciteit en verlichting

Aanvankelijk gasverlichting voorzien.

4. ERFGOEDWAARDEN

Beschermingsbesluit

Uit het Ministerieel Besluit houdende bescherming als monument, stads- of dorpsgezicht d.d. 16 augustus 2005:

Omwille van het algemeen belang gevormd door de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

PASTORIE, gelegen te

Nieuwpoort (Nieuwpoort), Hendrik Geeraertplein 2;

bekend ten kadaster:

Nieuwpoort, 1^e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 683P(DEEL).

*De **historische waarde**, in casu de architectuurhistorische waarde, wordt als volgt omschreven:*

Deze pastorie, daterend van 1922, is een interessante getuigenis van de sterk verspreide - onder meer ook te Nieuwpoort - visie op het bouwen en verbouwen in het eerste kwart van de 20ste eeuw. De historiserende aanpak, waarbij teruggerepen wordt naar de regionale bouwprogramma's, werd hier duidelijk aangewend.

Het betreft een kwaliteitsvolle wederopbouwarchitectuur gekenmerkt als een imitatieve interpretatie van de lokale renaissance architectuur. Typerend zijn hier de Brugse traveeën met baksteenversieringen op de borstwering en in de boogvelden, de houten kruiskozijnen verdiept met kleine roedeversiering, de geprofileerde kroonlijst, de accoladeboogdeur met rechthoekig driedelig bovenlicht, gevat in verdiepte rechthoekige omlijsting.

Het verwerken van geschaafde baksteen voor de ornamenten, onder meer het versierde aediculavenster en de vensterboogvelden, getuigt van een streven naar een verzorgde afwerking en van een doorgedreven vakmanschap. Dit kwalitatief metselwerk van de streekeigen baksteen werd uitgevoerd ter imitatie van de natuursteen.

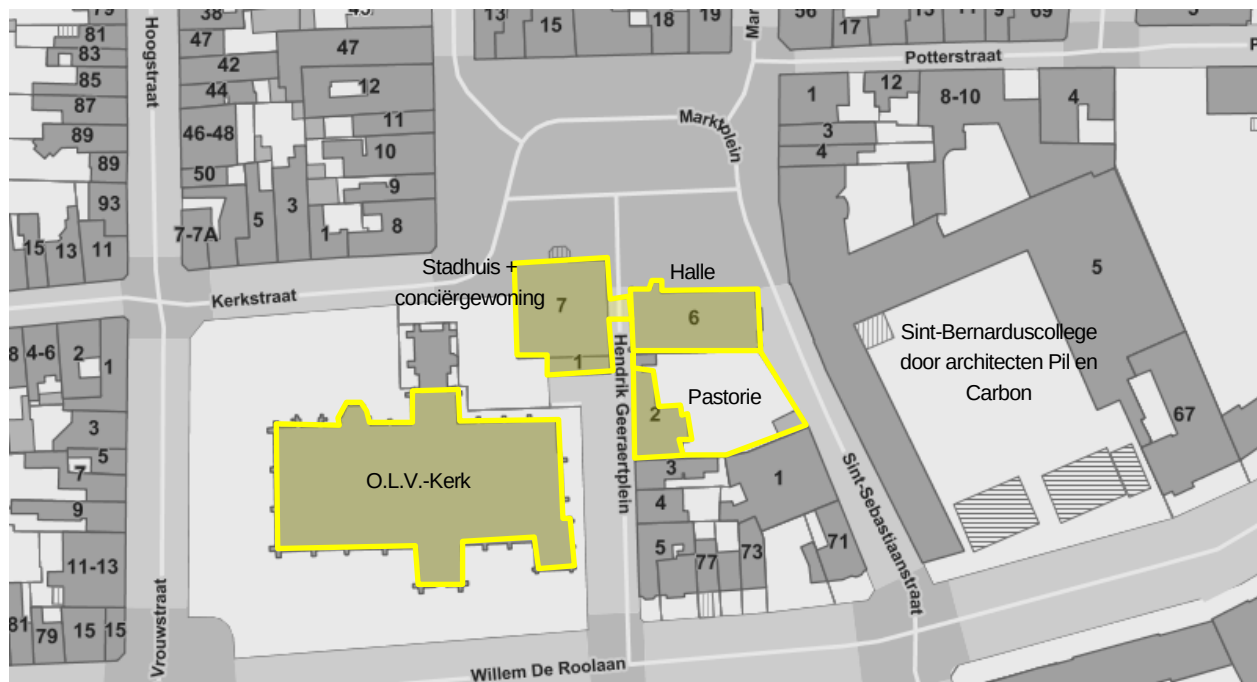
*De **sociaal-culturele waarde** wordt als volgt omschreven:*

Deze in 1922 wederopgebouwde pastorie kan omschreven worden als eengeslaagd ontwerp van de belangrijke architect J. Viérin, welke zijn stempel drukte op de wederopbouw van Nieuwpoort. Reeds, voor de eerste wereldoorlog, in 1906 kreeg architect Viérin, samen met architect H. Carbon, de opdracht van burgemeester W. Deroo om een ontwerp op te maken ter verfraaiing van de omgeving van de markt en de Onze Lieve Vrouwekerk. Dit ontwerp was richtinggevend voor de wederopbouw van de stad Nieuwpoort.

Waardenstelling

Stedenbouwkundig geheel

Plannen

Figuur 147 Omgeving van de markt. De gebouwen in het geel zijn overeenkomstig de inventaris onroerend erfgoed ontworpen door J. Viérin en gerealiseerd in het begin van het interbellum. (Bron: www.geo.onroerenderfgoed.be.)

Figuur 148 Zicht op stedenbouwkundig geheel, 2016 (Bron: Stad Nieuwpoort.)

Figuur 149 Zicht op het stedenbouwkundig geheel. Daken stadhuis op voorgrond, daarachter stadshalle en pastorie. Voorgevel van Sint-Bernarduscollege duidelijk zichtbaar. 2018 (Bron: Stad Nieuwpoort.)

Beschrijving

Stedenbouwkundig geheel met drie publieke (kerk, halle en stadhuis) en twee private (pastorie en conciërgewoning) gebouwen ontworpen door architect Joseph Viérin. De archeologische reconstructie van de halle en de kerk, twee gebouwen die een geschiedenis hebben die terug gaat tot de dertiende eeuw, vormt de basis in Viérins stedenbouwkundig ontwerp, dat wordt versterkt door het oprichten van verschillende nieuwe gebouwen in de zogenaamde Nieuwpoortse stijl.

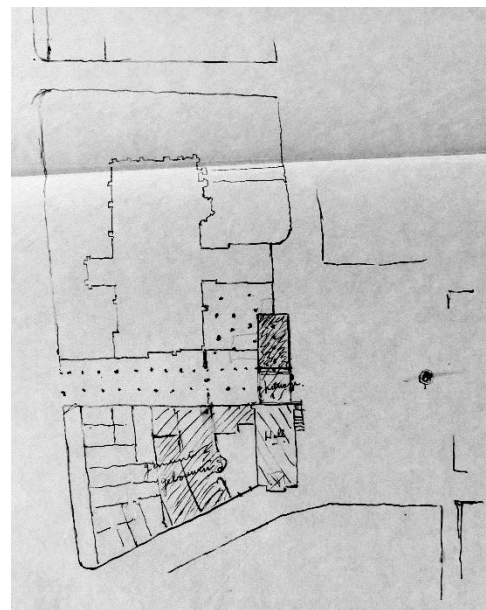
Erfgoedwaarden

Rond de gereconstrueerde middeleeuwse stadshalle realiseerde Viérin een cluster van twee nieuwe gebouwen, die opgetrokken werden in de zogenaamde Nieuwpoortse stijl en die ontworpen zijn op maat van de

twee middeleeuwse panden. De architect verhoogde de kwaliteiten van dit stadslandschappelijk geheel door het zorgvuldig bepalen van de inplanting, de volumes en de stijl van de nieuw op te richten gebouwen. Om te beginnen koos hij ervoor om het stadhuis in te planten als een schakel tussen de halle en de kerk, zonder het volume van de kerk aan te raken. De kerk bleef bijgevolg een vrijstaand monument, in tegenstelling tot de vooroorlogse situatie. Door de pastorie achter de halle te situeren ontstond er een belangrijke visuele relatie tussen de twee gebouwen en kon de achtergevel van de halle, architectuurhistorisch gezien de meest waardevolle gevel, vrij blijven. Daarnaast heeft Viérin sterk ingezet op de volumewerking tussen de verschillende gebouwen. Op basis van de eerste schetsen in zijn archief kan aangenomen worden dat hij tijdens het ontwerpproces een groot belang hechtte aan de gevels langs het marktplein, die hij in zijn schetsen als één geheel beschouwde. (Zie figuur 151) Het volume van de pastorie daarentegen bouwde hij langzaam op door de pastorie te verbinden met de stadshalle via een tuinmuur, die overgaat in een lessenaarsdak, dat op zijn beurt overgaat in het hoofdvolume van de pastorie. Tot slot sloot de Nieuwpoortse stijl aan bij de gotiek van de middeleeuwse reconstructies. De Nieuwpoortse stijl was immers een afgeleide van de Brugse verjongde stijl, die zijn wortels heeft in de negentiende-eeuwse neogotiek. Viérin slaagde erin deze Nieuwpoortse stijl op te leggen voor het hele marktplein, aangezien hij controle had over de bouw-aanvragen. Het Sint-Bernarduscollege, het publieke gebouw dat de westelijke pleinwand vormt, en de Vrije Vissersschool (Sint-Sebastiaanstraat 2) vervulden het geheel van publieke gebouwen in Nieuwpoortse stijl in de directe omgeving van de markt en zijn wellicht niet toevallig ontworpen door Henri Carbon¹⁶ en Charles Pil. Hierdoor ontstond een grote homogeniteit tussen de publieke gebouwen in de omgeving van de halle. Deze uniformiteit zou ongetwijfeld nog groter zijn geweest indien hij ten zuiden van de pastorie nog de bijkomende gemeentegebouwen had kunnen realiseren, zoals voorzien op onderstaande vroege schets.

Figuur 150 (links) Schets voorgevels stadshalle en stadhuis (Bron: AV, 199 Ville reconstruction)

Figuur 151 (rechts) Inplantingsplan zuidelijke deel markt. Ten zuiden van de pastorie staat 'gemeentegebouwen' ingeschreven in de gearceerde percelen. (Bron: AV, 199 Ville reconstruction)

Stadslandschappelijk vormt dit ensemble van gebouwen dan ook een zeer waardevol geheel. Viérin is erin geslaagd om een balans te vinden tussen de middeleeuwse gereconstrueerde gebouwen en de nieuw op te richten volumes en zo een grote homogeniteit te ontwikkelen in de omgeving van de halle. De ruimtelijke kwaliteit die hierdoor gecreëerd wordt was alleen mogelijk door een doordachte stedenbouwkundige uitwerking van deze drie panden op vlak van inplanting, volumewerking en vormgeving. Hierdoor kon hij drie gebouwen realiseren met eenzelfde publiek statuut, een zekere uniformiteit en tegelijk een eigen vormtaal, zonder dat deze met elkaar in concurrentie treden: de kerk onderscheidt zich door haar vrijstaande en achterliggende positie en haar groot volume. De stadshalle en het stadhuis, hoewel ze met elkaar verbonden zijn en eenzelfde kroonlijsthoogte hebben, zijn toch twee autonome gebouwen doordat de rooilijn verspringt en doordat ze zich

¹⁶ Carbon introduceerde samen met J. Viérin de Nieuwpoortse stijl met hun verfraaiingsplan uit 1906. (Zie hoger.)

vormelijk op een andere manier profileren: de halle met haar hoger dak en de belforttoren en het stadhuis met de trapgevels en de uitgesproken symmetrie.

Vanuit **stadslandschappelijk** standpunt is de monumentwaarde van het ensemble kortom hoger dan dat van elk gebouw afzonderlijk. De erfgoedwaarden van het stadhuis, de stadshalle en de pastorie kunnen dan ook niet geëvalueerd worden zonder dit stedenbouwkundig geheel in ogenschouw te nemen.

Pastorie

Om de pastorie van de Onze-Lieve-Vrouweparochie te valoriseren is het belangrijk om het gebouw zowel op de schaal van de stad Nieuwpoort als op gebouwniveau te beschouwen. Binnen de context van de stad heeft de wederopbouw van de pastorie een historisch-maatschappelijke en een stedenbouwkundige monumentwaarde.

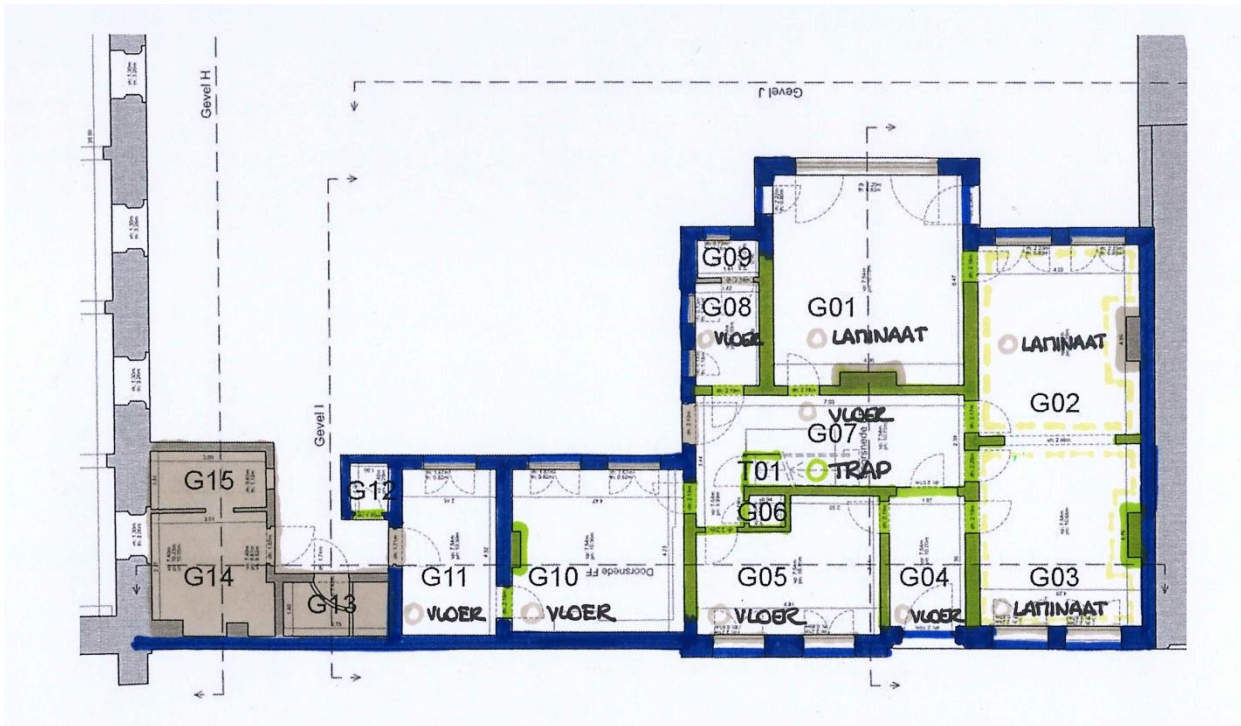
Historisch gezien is het huidige centrum van Nieuwpoort onlosmakelijk verbonden met de vernielingen die gepaard gingen met de eerste wereldoorlog. De pastorie is een van de eerste gebouwen op schaal van een woning die gerealiseerd werd in de Nieuwpoortse stijl en is dus een zuivere verbeelding van wat architect Joseph Viérin voor ogen had voor het hele historische stadscentrum. Deze Nieuwpoortse stijl werd door Viérin en Carbon in het eerste decennium van de twintigste eeuw ontwikkeld in het kader van de verfraaiing van de stad en verbindt op die manier de ontwikkelingen van het vooroorlogs Nieuwpoort met haar wederopbouw.

Stedenbouwkundig vormt de pastorie een waardevol historisch ensemble met de kerk, het stadhuis en de stadshalle. Door de inplanting achter de stadshalle had Viérin het monopolie op het ontwerp van wat hij als publiek centrum van Nieuwpoort beschouwde. Zo had hij de garantie dat de omgeving van de markt opgetrokken werd in een zuivere vorm van de Nieuwpoortse stijl. Binnen deze unieke context van de publieke gebouwen rond de markt heeft de pastorie dus een sterk ondersteunende **stadslandschappelijke waarde**. Tegelijkertijd gaat de pastorie een dialoog aan met haar omgeving: de onderlinge relatie en de uniformiteit tussen de pastorie en de stadshalle is sterk waarneembaar in de tuin van de pastorie, die een uniek zicht biedt op de halle. Het ontwerp van de pastorie liet bovendien toe om deze relatie ook interieur te ervaren: vanuit de belangrijkste vertrekken werd via de noordelijke gevel een uitzicht gecreëerd.

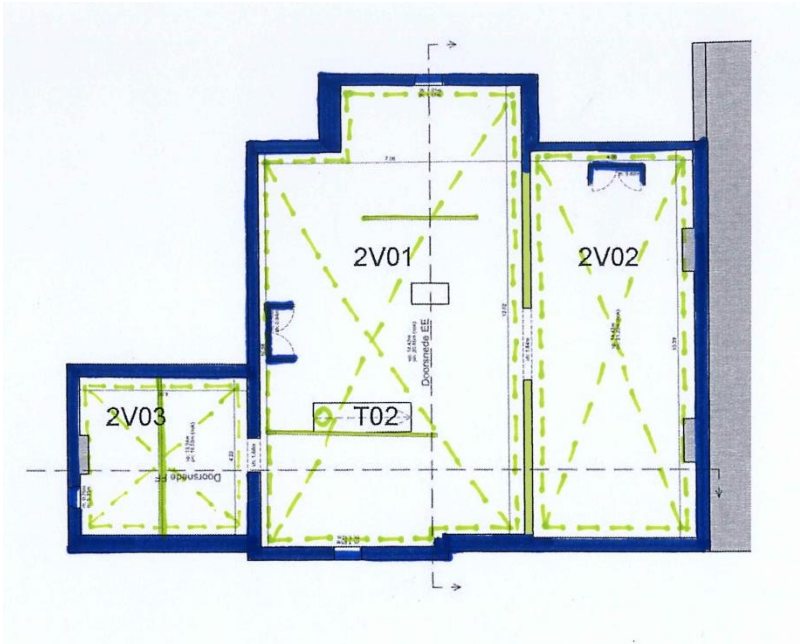
Vanuit dit opzicht hebben het volume en de voorgevel van de pastorie zowel een hoge **stedenbouwkundige** als **architectuurhistorische waarde**. Dit geldt tevens op niveau van het gebouw. De voorgevel is namelijk een duidelijk voorbeeld van de Nieuwpoortse stijl, terwijl de overige gevels en het interieur op zich minder representatief zijn. Op een aantal ingrepen na zijn de gevels en het interieur van de pastorie nagenoeg ongewijzigd gebleven. De volumes, de ruimtes en de onderlinge verhoudingen ervan geven nog steeds de intenties van de architect weer. Van het binnenschrijnwerk (deuren, schouwmantels en dergelijke meer) is nog een groot aantal aanwezig. Het betreffen geen unieke stukken, maar ze dragen bij tot het geheel van de pastorie en zijn wel representatief voor de realisaties kort na de eerste wereldoorlog, wanneer materialen gering voorhanden waren en er snel gebouwd moest worden. Ondanks de geringe monumentwaarde van de afzonderlijke elementen, dragen ze, met andere woorden, op gebouwniveau en binnen de architectuurhistorische context van de wederopbouw een positieve erfgoedwaarde in zich.

Legende

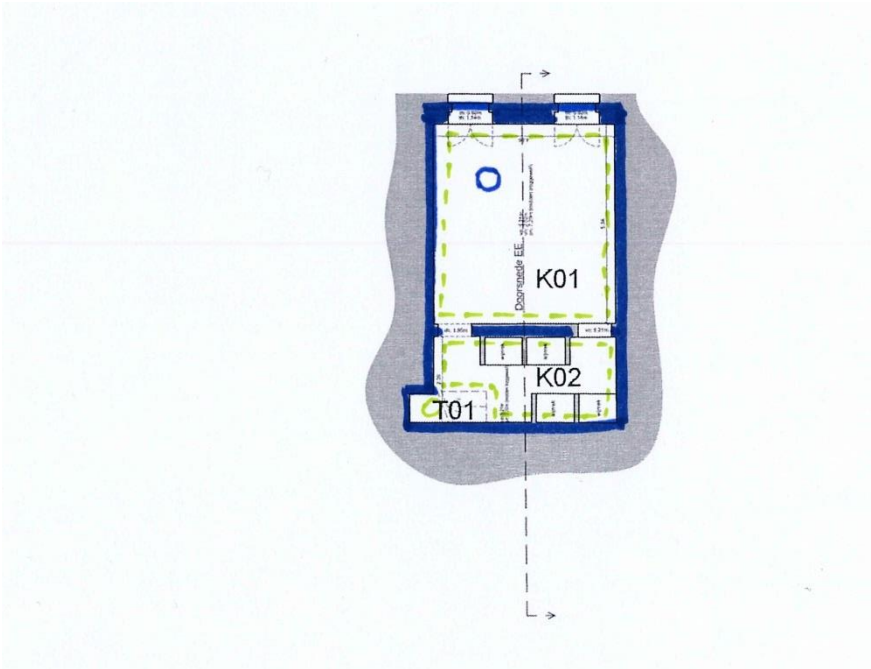
- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Geen monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafonds, zoldering of kap
- Interieuraspecten

Zolder

Kelder

Knelpunten

Verlies historisch materiaal

Door verschillende, opeenvolgende renovaties is er een groot verlies van historisch materiaal (hoofdzakelijk vloerafwerking) en daardoor deels een verlies van de eigenheid van het interieur van de pastorie.

Herbestemmingsmogelijkheden

Indien het gebouw herbestemd wordt tot een (semi)publieke functie zullen aanpassingen in het kader van stabiliteit, brandveiligheid, toegankelijkheid en ARAB vereist zijn.

5. BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN

Visie

De pastorie huisvest op vandaag nog steeds de pastoor van de Onze-Lieve-Vrouweparochie van Nieuwpoort. In de nabije toekomst zal het gebouw herbestemd worden en hoogstwaarschijnlijk een (semi)publieke bestemming krijgen. De aanwezige erfgoedelementen zullen bij de herbestemming en het instellen van een aangepast beheer zoveel mogelijk gerespecteerd worden.

De stad wenst de beleving van de erfgoedwaarden te verhogen en de gebruiksvriendelijkheid van het gebouw te optimaliseren. Het gebruik en beheer van het aanwezige erfgoed en de daaraan gekoppelde waarden zullen dus ook vanuit dit oogpunt gebeuren. De in dit beheersplan voorgestelde doelstellingen en maatregelen vertrekken steeds vanuit de intrinsieke erfgoedwaarden zoals in het vorige hoofdstuk beschreven werd. De verschillende erfgoedwaarden zullen geïntegreerd worden in het hedendaags gebruik en het daaraan gekoppeld beheer.

Er wordt bovenal gestreefd naar een opwaardering van een waardevolle erfgoedsite, die beantwoordt aan zowel het bestendigen van de erfgoedwaarden als het optimaliseren van de plek. Alle ingrepen, zowel de eenmalige als terugkerende, zullen kaderen binnen de ruimere historische en ruimtelijke context. Deze wijzigingen zullen worden uitgevoerd, per deelruimte of element binnen de site, en binnen de financiële mogelijkheden van de beheerder. Deze ingrepen zijn daarenboven noodzakelijk om het gebouw aan te passen aan de nieuwe gebruiksmogelijkheden en het toekomstig gebruik van de site en zullen een verhoging van de sociale, economische en ecologische waarden met zich meebrengen. Een continu en optimaal gebruik van de site is namelijk niet alleen noodzakelijk voor het behoud van de erfgoedwaarden, maar zal ook een belangrijke bijdrage leveren aan de verdere stadsvernieuwing.

Voortbouwend op de erfgoedvisie uit het charter van Venetië (1964) voor het behoud van monumenten en historische sites worden nieuwe ontwerp ingrepen duidelijk herkenbaar gemaakt, maar steeds met respect voor het historische karakter van de site. De wijze waarop nieuwe ingrepen geïntegreerd worden in de bestaande toestand moet telkens per afzonderlijk geval bekeken worden. Er kan daarbij gedacht worden aan de ruimtelijke inpassing, de schaalverhoudingen en een materiaalgebruik dat past bij het historische karakter van de site.

Doelstellingen

Doelstelling 1. Duurzaam behoud van waardevolle elementen

Duurzaam behoud van de waardevolle elementen begint met een goed en regelmatig onderhoud. Het volgende hoofdstuk uit het beheersplan staat de gebouwbeheerder hierin bij: het toont welke onderhoudsmaatregelen op korte, middellange en lange termijn gewenst zijn en geeft richtlijnen met betrekking tot de meest geschikte materialen en methodes.

Doelstelling 2. Herstel erfgoedwaarden

Dit houdt in dat de nog aanwezige historisch waardevolle elementen geconserveerd, gerestaureerd of, indien verdwenen of niet meer te redden, gereconstrueerd worden met het oog op het herstellen van de erfgoedwaarden van het pand. Het maximaal behoud van historisch materiaal vormt hierin evenwel een uitgangspunt.

Waar voldoende historische informatie beschikbaar is (bouwsporen, iconografisch materiaal, ...) is een waarheidsgetrouwe reconstructie mogelijk. Indien dit niet het geval is of indien er nieuwe ingrepen noodzakelijk

zijn, wordt gekozen voor historische materialen in een hedendaagse vormtaal en gebeurt dit met respect voor de erfgoedwaarden.

Doelstelling 3. Herbestemming

De stad wenst het gebouw te herbestemmen tot een (semi)publieke functie. Dit zal aanpassingen met betrekking tot onder meer stabiliteit, brandveiligheid en toegankelijkheid met zich meebrengen en een optimalisatie van de technische installaties (centrale verwarming en ventilatie) vereisen. Een verdere uitbreiding naar achterliggende percelen zal wellicht noodzakelijk zijn om de functionaliteit van de stadsdiensten te optimaliseren. Dit zal onvermijdelijk aanpassingen aan het volume en de gevels, die op vandaag niet zichtbaar zijn vanaf het publiek domein, met zich meebrengen. Het ontwerp voor de herbestemming zal gebeuren door een (restauratie)architect en in nauw overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed. De ingrepen voor de nieuwe bestemming zullen uitgevoerd worden met respect voor en in harmonie met het monument en bij voorkeur op plaatsen waar de erfgoedwaarden van het monument in het verleden reeds verstoord werden.

6. MAATREGELEN

Zoals aangegeven in voorgaand hoofdstuk wordt ingezet op een maximaal behoud van de aanwezige erfgoedwaarden (onderhoud) en herstel van de historisch waardevolle elementen. Dit steeds volgens de regels van de kunst en door een erkend restaurateur. Ingrepen die niet als historisch waardevol beschouwd worden, kunnen ongedaan gemaakt worden of binnen het proces van de herbestemming een nieuwe invulling krijgen. Waar voldoende historische informatie beschikbaar is (nog aanwezige elementen, iconografisch materiaal, ...) is een waarheidsgetrouwe reconstructie mogelijk. Indien dit niet het geval is wordt gekozen voor historische materialen in een hedendaagse vormtaal.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de noodzakelijke beheermaatregelen. De cursief aangeduide maatregelen vragen dringende aandacht voor de instandhouding van het monument.

Vooronderzoeken

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Toepassing
V01	Stratigrafisch kleuronderzoek en laboratoriumonderzoek naar oorspronkelijke kleurstelling en materiaalgebruik	x			– Geverfde onderdelen zoals schrijnwerk, binnenafwerking, ...
V02	Stabiliteitsstudie	x			– Dakstructuur – Draagvermogen funderingen – Draagvermogen verdiepingsvloeren
V03	Laboratoriumonderzoek naar materiaalkarakteristieken en mortelsamenstellingen	x			– Gevelrestauratie
V04	Opstijgend vocht	x			– Zoutsamenstellingen – Door gespecialiseerde instelling zoals KIK-IRPA.

Exterieur

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
E00	Algemeen				
E00.01	Periodiek nazicht van de integrale buitenschil en draagstructuur		min. 1 x /3 jaar	n.v.t.	– Regelmatige inspecties door Monumentenwacht vzw

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
E00.02	Verwijderen biodeterioratie		min. 1 x/jaar		– Verwijderen mossen en korstmossen.
E00.03	Slopen van niet-beschermd volumes	x			– Volgens ontwerp herbestemming.
E01	Gevels				
E01.01	Lokaal herstellen van het metselwerk en sterk verweerd of ontbrekend voegwerk	x			– M.n. barsten, vochtschade, lacunes in het metsel- en voegwerk, ... – Verwijderen gevelvreemde elementen. – Mortelsamenstelling te bepalen na onderzoek.
E01.02	Reinigen metselwerk	x			
E01.03	Restauratie van de elementen in natuursteen	x			– Natuursteenherstel t.h.v. lacunes.
E01.04	Maatregelen tegen opstijgend vocht	x			– Na onderzoek en aanbevelingen door gespecialiseerde instelling zoals KIK-IRPA.
E01.05	Verwijderen en onder controle houden biodeterioratie		min. 1 x/jaar		– Mossen, korstmossen e.d.m.
E01.06	Verwijderen onnodige gevelvreemde elementen	x			– Ontluchting riolering, ventilatiooster droogkast, ...
E02	Daken				
E02.01	Periodiek reinigen goten en nazicht dakbedekking		min. 1 x/jaar en na elke storm	n.v.t.	– Inclusief nazicht aansluitingen en dakbedekking. – Zo nodig lokaal te herstellen naar bestaande toestand.
E02.02	Corrosiewerende behandeling smeedijzeren onderdelen dakgoot	x			– Inclusief ingeklemde deel en herstel metselwerk.
E02.03	Vernieuwen toplaag schilderwerk smeedwerk		min. 1x/5 jaar	x	– Met hetzelfde verf-systeem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie.
E02.04	Restauratie spant	x			– Controle en herstel verbindingen. – Onderzoek naar aard en omvang biologische houtaantastingen (eventuele zwam, schimmels en insecten). Zo nodig nemen van maatregelen.
E02.05	Restauratie dakkapellen	x			– Restauratie timmer- en schrijnwerk en metalen onderdelen. – Inclusief alle aansluitingen en regenwaterafvoer. – Schilderen houten onderdelen.

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
					– Eventueel isoleren en luchtdicht afwerken van de wangen en het dak volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
E02.06	Vernieuwen toplaag schilderwerk dakkapellen		min. 1x/5 jaar	x	– Met hetzelfde verfsysteem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie.
E02.07	Luchtdichtheid dakisolatie verbeteren	x			
E02.08	Aanbrengen van daklichten i.f.v. optimaliseren gebruik zolderruimte	x			– Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
E03	Gevelsluiting				
E03.01	Restauratie van het buitenschrijnwerk	x			– Strategisch onderzoek naar oorspronkelijk kleurgebruik. – Restauratie van de oorspronkelijke delen van het historisch buitenschrijnwerk. Zo nodig reconstructie naar historisch model. – Inclusief corrosiewerend behandelen metalen onderdelen en herstel t.h.v. inklemming luikduimen en andere onderdelen. – Inclusief schilderwerken.
E03.02	Energetische maatregelen bij historisch waardevol schrijnwerk	x			– Volgens visie restauratie-architect en agentschap Onroerend Erfgoed. – Deze ingreep mag geen of slechts een beperkte visuele impact hebben. – Zo nodig verwijderen reeds voorziene voorzetbeglazing.
E03.03	Controle van mastiek, toplaag en hang- en sluitwerk		1 x/2 jaar	n.v.t.	– Ook glas-in-loodvensters. – Ook smeedijzer (diefijzers).
E03.04	Vernieuwen toplaag schilderwerk buitenschrijnwerk en smeedwerk & onderhoud hang- en sluitwerk		min. 1x/5 jaar	x	– Met hetzelfde verfsysteem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie.
E04	Vogeloverlast				–

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
E04.01	Maatregelen tegen aanwezigheid van vogels in de omgeving van het gebouw	x			– Ter uitbreiding van reeds genomen maatregelen.
E05	Tuin en (voormalige) tuinmuren				–
E05.01	Lokaal herstellen van het metselwerk en sterk verweerd of ontbrekend voegwerk	x			– M.n. barsten, vochtschade, lacunes in het metsel- en voegwerk, ... – Verwijderen gevelvreemde elementen. – Voor de restauratie van de voegen samenstelling nagaan. Mortelsamenstelling te bepalen na onderzoek.
E05.02	Verwijderen biodeterioratie		min. 1 x/2 jaar		– Naar bestaande toestand.
E05.03	Herstel en schilderen deur	x			–
E05.04	Vernieuwen toplaag schilderwerk buitenschrijnwerk & onderhoud hang- en sluitwerk		min. 1x/5 jaar	x	– Met hetzelfde verfsysteem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie.

Interieur

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
I00	Algemeen				–
I00.01	Periodiek nazicht van het interieur en houten draagstructuur		min. 1 x /6 jaar	n.v.t.	– Regelmatige inspecties door Monumentenwacht vzw.
I00.02	Onderhoud binnenaferking		min. 1 x/jaar	n.v.t.	– Zorgvuldig reinigen en onderhoud volgens de richtlijnen voorgeschreven door de restaurateurs in het PID en volgens de brochures uitgegeven door Monumentenwacht vzw en de Nederlandse Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.
I01	Structuur				
I01.01	Restauratie metselwerk	x			– Herstel scheuren.
I01.02	Corrosiewerend behandelen stalen I-liggers	x			
I01.03	Verhogen draagvermogen vloeren	x			– In functie van herbestemming.

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
I01.04	Vervangen houten lintelen	x			
I02	Wand- en plafondafwerking				
I02.01	Verwijderen recente wandbetegeling	x			– Nieuwe wandbetegeling volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed
I02.02	Lokaal pleisterwerkherstel	x			– Op kalkbasis.
I02.03	Reinigen wanden en plafonds		min. 1 x/jaar	n.v.t.	
I02.04	Maatregelen tegen vochtinfiltratie en zouten	x			– In kelder. – Na onderzoek en aanbevelingen door gespecialiseerde instelling zoals KIK-IRPA.
I02.05	Vernieuwen toplaag schilderwerk		min. 1 x/10 jaar	x	– Met hetzelfde verfsysteem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie.
I03	Vloerafwerking				
I03.01	Verwijderen recentere vloerbekleding en plinten	x			
I03.02	Restauratie oorspronkelijke vloerafwerking en plinten	x			– Inclusief maatregelen tegen opstijgend vocht (kelder). – Inclusief zorgvuldig reinigen van de tegels.
I03.03	Vloerisolatie	x			– Aanbrengen vloerisolatie indien oorspronkelijke tegels volledig worden uitgenomen i.f.v. maatregelen tegen opstijgend vocht of om andere redenen. – Maximaal behoud bestaande historische vloeren. – Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
I04	Binnenschrijnwerk				
I04.01	Restauratie historisch waardevolle binnendeuren en schrijnwerkgehlen	x			– Stratigrafisch en laboratoriumonderzoek naar kleur en samenstelling historische afwerking. – Restauratie schilderwerk. – Restauratie hang- en sluitwerk. Inclusief vervangen krukken uit tweede helft vorige eeuw naar historisch

	Beheersmaatregelen / Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling van toelating	Aanbevelingen
					model.
I04.02	Controle van hang- en sluitwerk		1 x /2 jaar	n.v.t.	
I04.03	Vernieuwen toplaag schilderwerk schrijnwerk en onderhoud hang- en sluitwerk		min. 1 /5 jaar	x	– Met hetzelfde verfsysteem en in dezelfde kleur als de laag aangebracht tijdens de restauratie. – Inclusief vensterbanken en uitbekleding ramen.
I05	Binnentrappen				
I05.01	Restauratie houten trappen	x			– Stratigrafisch en laboratoriumonderzoek naar kleur en samenstelling historische afwerking. – Restauratie schilderwerk (zo mogelijk afkrabben bovenliggende lagen en lokaal herstel imitatie-houtschildering). – Inclusief panelen onder trap gelijkvloers.
I05.02	Aanpassingen aan bestaande trappen i.f.v. herbestemming (brandveiligheid, verhogen draagvermogen, ...) met maximaal behoud historisch materiaal	x			– Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
I06	Maatmeubilair				
I06.01	Restauratie houten inbouwkasten	x			
I07	Schouwen				
I07.01	Restauratie schouwmantels	x			
I07.02	Sloop recentere schouwmantels	x			– Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
I08	Sanitair				
I08.01	Verwijderen recente sanitaire toestellen (sanitair en badkamer)	x			– Nieuwe sanitaire ruimte volgens noodzaak nieuwe functie. – Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.

Technische installaties

Dit is enkel opgenomen ter volledigheid van de maatregelen voor de gebouwbeheerder. Deze werken komen in geen geval in aanmerking voor een erfgoedpremie.

T01	Technische installaties				
T01.01	Keuring elektrische installatie		min. 1 x/25 jaar	n.v.t.	– Door erkend keuringsorgaan.
T01.02	Onderhoud CV-ketel en –toestellen		min. 1 x/2 jaar	n.v.t.	– Onderhoud CV-ketel door erkend installateur. – Verwarmingstoestellen jaarlijks te reinigen voor het stookseizoen.
T01.03	Plaatsen ventilatiesysteem	x			– Volgens visie restauratie-architect en in overleg met agentschap Onroerend Erfgoed.
T01.04	Onderhoud ventilatiesysteem		min. 1 x/jaar	n.v.t.	– Inclusief éénmalig nazicht energie-efficiëntie.
T01.05	Inspectie en onderhoud brandblustoestellen en brandcentrale		min. 1 x/ jaar	n.v.t.	– Door erkend inspectieorganisme.

7. OPVOLGING EN EVALUATIE

Dit beheersplan is opgesteld voor de restauratie en het onderhoud van de pastorie voor een periode van vierentwintig jaar. De stad is eigenaar van het gebouw en wenst het te herbestemmen met respect voor de erfgoedwaardes.

Voor de maatregelen zal er steeds beroep gedaan worden op gespecialiseerde aannemers of restaurateurs, die worden aangesteld in overeenstemming met de wetgeving op overheidsopdrachten. Voor meer complexe dossiers zal het stadsbestuur bijgestaan worden door een restauratie-architect of een gespecialiseerd studiebureau.

Eenmalige werkzaamheden

Voor de restauratie van het gebouw zal gebruik gemaakt worden van een combinatie van verschillende erfgoedpremies volgens standaardprocedure voor de dringende werken en een erfgoedpremie volgens bijzondere procedure voor een integrale restauratie. Voor latere onderhoudswerken zal de stad Nieuwpoort indien mogelijk op de erfgoedpremie volgens standaardprocedure beroep doen. Na afloop van de werken zal steeds een aanvraag tot uitbetaling van de erfgoedpremie samen met de gewenste bewijsstukken overgemaakt worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Indien voor deze werken geen beroep gedaan wordt op een erfgoedpremie vraagt de opdrachtgever voorafgaandelijk toelating voor het uitvoeren van handelingen aan of in het beschermd monument. Nadien bezorgt hij ten laatste zes maanden na de beëindiging van de werkzaamheden een rapport aan de buitendienst van het agentschap Onroerend Erfgoed. Dit verslag omvat de aard van de werkzaamheden, de plaats, de datum, het resultaat en fotomateriaal.

Het aanvragen en verkrijgen van erfgoedpremies is onder voorbehoud en wordt bepaald door de vigerende wetgeving. Deze regelgeving kan onderhevig zijn aan wijzigingen, al dan niet met terugwerkende kracht. Informatie hierover is terug te vinden op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed: <https://www.onroerenderfgoed.be/regelgeving>

Terugkerende maatregelen

Ook voor terugkerende onderhoudswerken zal de opdrachtgever indien mogelijk beroep doen op een erfgoedpremie volgens standaardprocedure. Indien dit niet het geval is, zal eveneens voorafgaandelijk een toelating aangevraagd worden aan het agentschap en zal binnen een termijn van zes maanden na de beëindiging van de werken een verslag overgemaakt worden.

Methodiek

Als leidraad voor de eigenaar of de beheerder van de site wordt hieronder de frequentie van het onderhoud in tabelvorm bijgehouden. De data van de volgende onderhoudsbeurten wordt bij voorkeur ook bijgehouden in een (digitale) agenda.

Opvolging

De toestand van het monument dient regelmatig opgevolgd te worden door periodieke inspecties. Deze inspecties kunnen kleine gebreken aan het licht brengen en onmiddellijk of op korte termijn hersteld worden om zo aanzienlijke gevolgschade te voorkomen. Het is aan te raden om een drie-jaarlijkse inspectie te laten uitvoeren door Monumentenwacht vzw (<https://www.monumentenwacht.be/>). Hun inspectieverslagen gelden als toestandsrapport voor het onderhoudslogboek (zie verder).

Toestandsrapport en onderhoudslogboek

Het onderhoudslogboek wordt bijgehouden in het kader van de evaluatie van het beheersplan en wordt overgemaakt aan het agentschap Onroerend Erfgoed voor de aanvraag van een erfgoedpremie en voor de aanvraag van een aanvullende erfgoedpremie voor goed onderhoud wordt. Het onderhoudslogboek wordt aangevuld van zodra er een onderhoudsmaatregel of herstelling is uitgevoerd. (Meer info op <https://www.onroenderfgoed.be/het-onderhoudslogboek>.) Het onderhoudslogboek kan beschouwd worden als een actualisatie van het beheersplan en dus als bijlage bij dit beheersplan gevoegd worden.

Een onderhoudslogboek bevat in dit geval:

- Een toestandsrapport van de toestand zes jaar geleden;
- Een recent toestandsrapport van de huidige toestand;
- Een overzicht van de (preventieve) maatregelen en onderhoudswerken die de voorbije zes jaar zijn uitgevoerd.

De tabellen in bijlage kunnen als basis gebruikt als onderhoudslogboek. Het onderhoudslogboek kan beschouwd worden als een actualisatie van het beheersplan en dus als bijlage bij dit beheersplan gevoegd worden.

8. EXTRA TOEVOEGINGEN

	Duid in deze kolom aan: “niet van toepassing” (en dus niet bijgevoegd) of de verwijzing naar het hoofdstuk met pagina's of nummer van de bijlage (indien bijgevoegd)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Zie 1. Identificatie en afbakening van het onroerend goed, p. 3.
Lijst van geplande werkzaamheden	Zie 6. Maatregelen, p. 61.
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Zie 6. Maatregelen, p. 61.
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	Niet van toepassing
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Niet van toepassing
Lijst van cultuurgoederen	Niet van toepassing
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	Niet van toepassing
Bibliografie (overzicht referenties)	Zie 2. Historische nota - Bibliografie, p. 14.
Extra bijlage (bvb. foto's, ...)	
Fotoreportage pastorie (winter 2019)	BIJLAGE 1 Fotoreportage pastorie